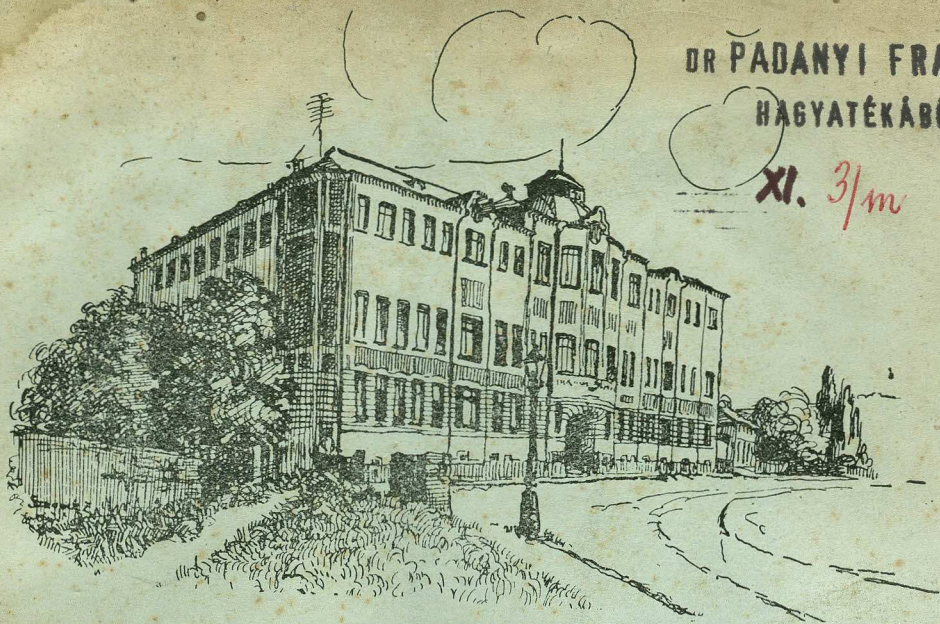

DR PADÁNYI FRANK A.
HAGYATÉKÁBÓL

XI. 3/m

A BUDAPESTI
M. KIR. ÁLLAMI ELEMİ NÉPISKOLAI
TANITÓKÉPZŐ-INTÉZET

1926—27. ÉVI

ÉRTESITŐJE.

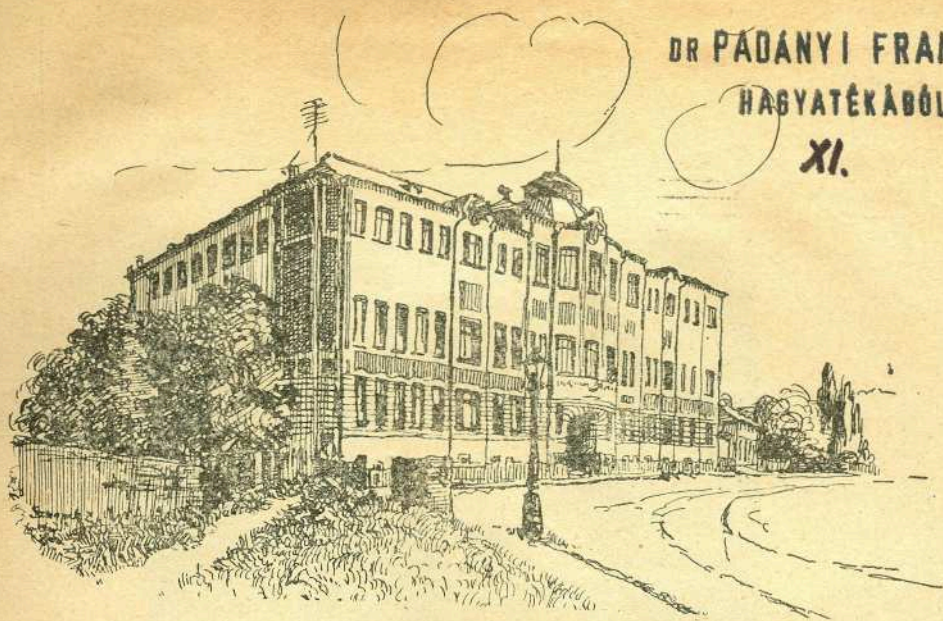
SZERKESZTETTE:
QUINT JÓZSEF
IGAZGATÓ.

CIM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. — TELEFON: T. 118—83.

Budapest, 1927.
Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda.

DR PADÁNYI FRANK A.
HAGYATÉKÁBÓL
XI.

A BUDAPESTI M. KIR. ÁLLAMI ELEMİ NÉPISKOLAI TANITÓKÉPZŐ-INTÉZET

1926—27. ÉVI

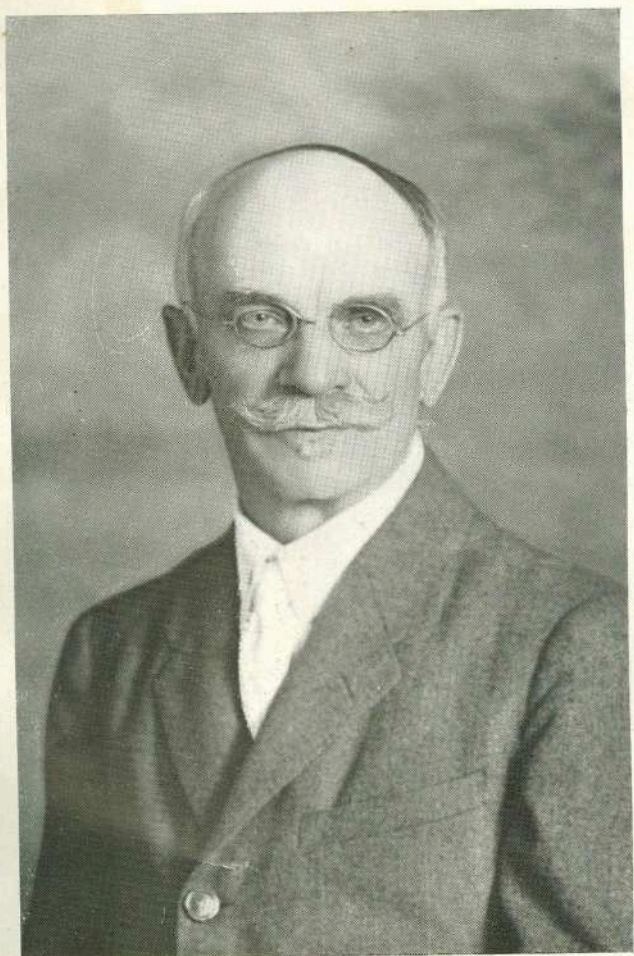
ÉRTESITŐJE.

SZERKESZTETTE:
QUINT JÓZSEF
IGAZGATÓ.

CIM: I., FERY OSZKÁR-UTCA 40. — TELEFON: T. 118—83.

Budapest, 1927.
Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda.

Samuel Edery

Horvay Ede.

Született 1864. febr. 20. Felkán (Szepes megyében). Az elemi iskolát ugyanott járta. A VI. isk. év derekán (az akkori szokásnak megfelelően) magyar szóra küldték szülei a szatmármegyei Szamosújlak ref. papjának három azonos korú fia mellé, hogy őket németre tanítsa. A csak magyarul beszélő család körében a német tanításból — természetesen — magyar tanulás lett s a négy fiú egy fél év múlva együtt beiratkozott a késmárki híres ág. ev. lyceumba. Középiskolai tanulmányait szüleinek szűkös (kisgazdaságuk jövedelméből 6 gyermeket kellett felnevelni) anyagi körülményei folytán csak az iskolai ösztöndíjak, magántanításból eredő keresete és a legnagyobb takarékoság tették lehetővé. Ez anyagi szempontokon kívül volt derék tanítóinak példája és rábeszélése, valamint a korán megnyilatkozó zenei hajlam birták rá, hogy a lyceum IV. osztályának elvégzése után 1879-ben az iglói áll. tanítóképzőnek ösztöndíjas tanulója lett.

Késmárk történelmi levegője után itt az előretörő élénk forgalmú város kapta meg, ahová oklevelének megszerzése után az intézet atyja, Emericzy igazgató ajánlatára Márkusfalván Máriássy Ferenc nagybirtokos III. IV. osztályos gymnazista fia mellett vállalt két évi nevelősködése alatt is gyakran vissza-vissza látogatott. Tanítványának kitűnő sikerű vizsgálata után, az 1884. év őszén a budai „Pedagogiumban“ a nagy Gyertyánffy ösztöndíjas hallgatói közé iratkozott s itt 1887-ben a nyelv-, történettudományokból és a zenéből nyert oklevelet.

A magyar kultúra gyönyörű gócpontja merőben új világot tárt a kis vidéki városka egyszerű szülöttje elé, aki ekkor nem is képzelte, hogy későbbi élete a nagyvárosi tülekedés közepette fog lefolyni, amely ellen nyugodt tanári munkájában és a zenében talál majd vétezetet. Szeretett igazgatója ajánlatára most az akkori horvát bán, gr. Khuen-Héderváry Károly hat éves Sándor nevű fia mellé ment házi nevelőnek, ahol a szülők áldásos nevelői hatásának tanulmányozása mellett a felső tizezrek életének, valamint a politika nehéz tudományának figyelmes szemlélésére nyílt bő alkalm.

1891. őszén — legnagyobb boldogságára — a budai „Alma mater„-ben nyert segédtanári állást s megbízott a német nyelv és a zeneórák egy részének ellátásával. (Ekkor végezte el a tanítóképző-intézeti tanári tanfolyamot is.) Tárgyaihoz egész tanárkodása alatt hű maradt; csupán a háborus évek alatt tanította ezeken kívül szakcsoportja egyéb tárgyait is. A polgári iskola életébe akkor nyert mélyebb betekintést, amikor hosszú éveken át a gyakorló polgári iskolában mint óraadó működött, ezenkívül kezdő tanár korában a polgári iskolai tanárképzőben — amelynek akkor az elemivel közös tanárkara volt — ő vezette a német beszédgyakorlatokat; így a polgári iskolai tanárképzésben való közreműködésre is bő alkalm nyílt.

A tanításon kívül az irodalom terén is munkálkodott. Elkészítette Répay Dániellel együtt a Pedagogium könyvtárának katalogusát, az elemi iskolai tanítóképző számára megírta — a más iskola-fajtoktól kölcsön vett német kézikönyvek kiktisztábólására — az 1902-ik új tantervhez szabott német nyelvkönyvet négy kötetben, az „Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képben“ c. munka részére pedig a „Szepesség és a Magas-Tátra“ c. cikket, amiért királyi köszönetet és elismerést kapott. (Itt nagy hasznát vette annak, hogy nagyobb diák korában nyarat részint nevelősködéssel, részint a gyönyörű Új-tátrafüred igazgatásában való segédkezéssel töltötte.) Részt vett több-ízben a Közoktatási Tanács megbízásából készülő új tantervek és utasítások munkálataiban, írt cikkeket különböző pedagógiai szaklapokba, hivatalos tankönyvbírálatokat és végzett irodalmi revíziós munkálatokat a m. kir. tud. egyetemi nyomda kiadványaival. Mint előadó résztvett a németajkú községekben működő tanítók részére 1925-ben rendezett szünidei tanfolyamon.

Éveken át mint kiküldött miniszteri biztos eljárta az ág. ev. tanítóképzők képesítő vizsgálataira (Szarvas, Felsőlövő, Sopron, Miskolcz.). A Tanítóképzőint. Tanárok Orsz. Egyesületének 15 éven át volt pénztárosa s máig választmányi tagja. Működő (cellista) tagja a Kánsz zenekarának; a „Budai Zenekör“-nek pedig megalakulása óta tagja lévén, itt több mint 100 alkalommal, s a „Tabáni Ének- és Zeneegyesület“ keretében is számos kulturestélyen működött közre. 1894. óta rendes tanár, 1923. óta címzetes igazgató; 1926. szeptemberében 35 évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Mint a Tátra hű fia szenvedélyes túrista, aki a magyar haza megismerése után a nyári szünetek alatt bejárta — s pedig mindenkor a saját költségén — Európa nagy részét. Utjait főleg pedagógiai, föld-, néprajzi és nyelvismereteinek gyarapítására használta fel, még pedig legtöbbször vállalkozó szellemű neje kíséretében.

Utítapasztalatai hasznosítására bő alkalma nyílt az intézeti ifjúsággal tett számos kisebb-nagyobb tanulmányi kirándulásokon.

Legnagyobb szomorúságára agg édes anyját és szeretett Magas Tátráját Trianon óta csak ritkán tudja meglátogatni s a vizionlátásban is annyi a fájdalom, mint az öröm. De törhetetlenül bizik benne, hogy „felvirrad még valaha, nem lesz mindig éjtszaka.“

Nyugalomba vonulása után is készségesen vállalkozott szaktárgyainak tanítására. Mint óradíjas van most köztünk, de mi a régi vérbeli képzőintézeti tanárt látjuk benne, aki lankadatlan szorgalommal foglalkozik ma is tárgyával, példás pontossággal tartja meg óráit és lelkesedéssel végzi tanári teendőit. Mindenki tiszteli, mert jósággal párosult következetességgel kívánja tanítványaitól a kiszabott munka elvégzését és csendes úri magatartásával mindig megnyugtatólag hat tanártársaira. Adja az Isten, hogy még sokáig élvezze kis otthonában a mindenben hűségesen mellette álló feleségével a jól megérdemelt nyugalmat!

Krasselt

Snasel Ferenc.

Született 1862. július 10.-én Gleichenbergben. A középiskolát a kassai premontrei főgimnáziumban végezte, ahol 1880-ban érettségi vizsgálatot tett. Mindenáron tanár akart lenni és ezért az érettségi után a premontrei rendbe való felvételét kérte, ami azonban szemhibája miatt nem sikerült. Mikor ez tudomására jutott, már lekésett arról, hogy az egyetemre beiratkozzék és ezért a kassai gazdasági intézetbe kérte felvételét, ahol az előadások októberben kezdődtek. Így lett a tisztviselő fiából, a városban nevelkedett ifjúból, aki gazdaságot sohasem látott, gazdasz. Hamarosan bele-törődött az új környezetbe és minden tekintetben megfelelt a követelményeknek. Azonban itt is mindég szeme előtt lebegett a tanári pálya s midőn az intézetet 1883-ban kintüntetéssel elvégezte, bár több oldalról kapott ajánlatot gazdatiszti állásra, egyiket sem vállalta, hanem minden erejével a gazdasági tanári pályán igyekezett elhelyezkedni. Ebben az időben kezdett a földművelési minisztérium a gazdasági szaktanárok rendszeres kiképzésének gondolatával foglalkozni. Snasel volt a legelsőek egyike, akít elméleti és gyakorlati továbbképzése végett ösztöndíjas tanárjelölt minőségben a debreceni gazdasági intézethez osztottak be. Így jutott el vágyai teljesüléséhez és mindjárt keményen hozzálátott a munkához. Meg is lett az eredménye, mert egy év elteltével a legjobb minősítéssel visszatartották további szolgálatra. 1886-ban a csákovári földműves iskolához küldte ki a minisztérium, megbízva őt a gazdaság berendezésével. Itt kapta meg első kinevezését 1887-ben, amikor földművesiskolai segédtanítónak lett. Itt érte a besztercei szász földműves iskola felügyelőbizottságának meghívása, mellyel az iskolaigazgatói állását kínálták fel neki. Ő azonban nem fogadta el ezt a megítiszteltetést, mert fiatalnak érezte magát egy ilyen fontos állás betöltésére. De nem sokáig maradt Csákovárt sem, mert 1888-ban váratlanul a debreceni gazdasági intézethez nevezték ki intéző-segédnek. Mint tanár és gyakorlati gazda három évig működött itt. Debreceni működésének legnevezetesebb ténye, hogy ő végzett elsőnek 1890-ben a debreceni gazdaságban dohánytermesztési kísérleteket és így kezdeményezője volt a későbbben létesült dohánytermelési kísérleti állomásnak.

1891. nyarán Gyertyánffy István, a Pedagogium akkori igazga-
ja, körutat tett az országban, hogy a vezetése alatt álló inté-
zetnél szervezendő gazdai és gazdaságtan-tanári állásra alkalmas
embert keressen. Megfordult a debreceni gazdasági intézetben is
és az ott szerzett információk alapján Snaselt hívta meg arra az
állásra. A kinevezés ez év decemberében történt meg s azóta áll
Snasel a tanítóképzés szolgálatában és azóta tanára az I. kerületi
áll. tanítóképzőnek. 1906-ig vezette az elemi és polgári képző gaz-
dasági ügyeit és tanított mindkét intézetben. 1907. óta a különvált
elemi iskolai tanítóképző tanára. Itteni működése közben főleg a gaz-

dasági ismeretek tanításának módszerével foglalkozott és hathatósan közreműködött abban, hogy a népiskolákban, polgári iskolákban, tanító- és tanítónőképzőkben a gazdasági ismeretek rendszeresen taníttatnak. Ő kezdte meg a tanítóképzőkben a közgazdaságtan tanítását és ennek anyagát az 1907. évi tanterv készítése közben a hivatalos tantervbe bele is vétette. 1893-tól kezdve különben, mint az Országos Közoktatásügyi Tanács szakértője, ő készítette el az összes népoktatási intézetek gazdaságtani tanterveit és utasításait. A legutóbbi időkben pedig, mint szakelőadó működött közre a felső mezőgazdasági iskolák tantervének és szervezeti szabályzatának elkészítésében.

Irodalmi munkásságában főleg a tanítóképzők gazdasági oktatásával és az oktatás szociális vonatkozásaival foglalkozott. Ilyen tárgyú cikkei több pedagógiai folyóiratban jelentek meg. Foglalkozott a tankönyv-irodalommal is és részt vett önállóan, részint másokkal társulva gazdaságtani tankönyveket írt az elemi népiskolák, polgári iskolák és tanítóképzők számára.

A közéletben is talált elfoglaltatást magának. Mint a Klotild szeretetház nevelésügyi bizottságának tagja és több éven át mint a krisztinavárosi iskolaszék tagja az elemi népiskolai oktatással foglalkozott.

Szociális gondolkozása megnyilvánult, mikor a háborúban közgyámi tisztelet vállalt és engedett a budapesti tanárság azon óhajának, hogy 1917-ben, a budapesti középiskolai tanárok beszerző csoportja vezetésének nehéz munkáját már nem fiatal vállaira vette és feladatát majdnem öt éven át híven teljesítette. Ugyanakkor vállalkozott arra is, hogy intézetünk ifjúsági segítőegyesületét, melynek a'ptókéje a háború alatt teljesen elveszett, ismét talpraállítsa. Ez már részben eddig is sikerült neki, mert még most is nagy szeretettel vezeti az egyesület ügyeit.

1922-ben, miután szolgálati ideje már lejárt, nyugdíjba ment, de azóta még most is, mint óraadó tanár működik intézetünkben.

Ma is fiatalos lelkesedéssel küzd az iskolai gazdaságtan helyes irányának kijelöléseért. Szükségesnek tartja a komoly természettudományi megalapozást, de nem engedi, hogy a gazdaságtan az élettől elszakadva a természettudományok függeléke legyen. A tanító szempontjából a kertgazdaságot állítja előtérbe, mert ezzel tud tanítói munkájának elhanyagolása nélkül a népre és a gyermekekre hatni. Ezzel tud példát mutatni és munkára nevelni.

Élete alkonyát szépen haladó fia, kedves leányai és kis unokái aranyozzák be. Adja az Isten, hogy még sokáig élvezze a nyugalom napjait, hogy kedves feleségével együtt még sokáig multuk szép emlékeit idézhessék és a jövő biztató reményeit szövögessék.

Szabad idejéből pedig szenteljen ezentul is az intézetnek néhány órát. Tanítsa fiainkat gazdaságtanra és vezesse továbbra is biztos kézzel a segítőegyesületet! A tanítványok tisztelete és tanártársai szeretete fedettesse el vele az idő mulását!

Franco Delu

Sztankó Béla

(szül. 1866. ápr. 13-án, Szolnokon).

Életének — reá *oktatólag és nevelőleg* ható — néhány mozzanatát ő maga így beszélte el.

Édes anyját — az 1866-iki kolera első áldozatát — nagyon korán elvesztette; s alig volt 5 éves, midőn a felvidéken tanítóskodó atyja is meghalt.

Teljesen elárvultan vette gondjaiba anyai nagybátyja, Szakszó Rezső, a debreceni Theresianum-árvaház igazgatója, később debreceni prépost.

Épen karácsonyestét ünnepelték a debreceni árvaházban, 1871-ben. Kitorölhetetlen emlék életében ez a nap, melyen sok szenvedés után Kassáról elindulva, fergeteges hóviharban Debrecenbe megérkezve, ragyogó arcú vidáman ünneplő gyermeksereg (hozzáhasznált árvák) közé jutott s új, meleg otthonra talált.

Hat éves korában nagybátyja Körösladányban lakó nővéreinek gondjaira bízta. Szelidlelkű s áldott emlékü nagynénjei anyai szeretettel nevelték 10 éves koráig; hozzájuk később is mindvégig haza-hazatért, mindig ott töltvén egész családjával a nagy vakációkat.

Ebben a kedves, nyájas, magyar falucskában szerezte leg-élénkebb s legmaradandóbb gyermek-élményeit

Népiskolai tanítóira — Prigl Ferencre és Grumann Károlyra — ma is szívesen és kegyelettel emlékezik vissza. Derék tanító volt mind a kettő. Mindig örömmel adtak neki módot arra, hogy tanulóársait „lekonztrálgassa“, kezébe adták a „vigyázó pálcát“ s mindig vele mondták el a Wenckheimokhoz (az iskola pátronusaihoz) intézett köszöntőket Iskolán kívül is sok időt töltött tanítóinál. Sokszor elvitték — mint valami kis famulust — hajókázásra, a „körös-zugi“ halászatra, lépvesszős madarászásra. A karácsonyi „kántálás“-ban is mindenkor résztvett (ez akkor iskolai intézmény volt) s Jeremiás lamentációinak magán énekrészeire jó tanítói szívesen tanították meg s énekellették el vele azokat a falu kis templomában.

1876-ban került vissza a debreceni Theresianumba, nagybátyjához. Ez a nagybátyja valóban nemeslelkű, fennkölt gondolkozású, jószívű nevelője, igazi atyja volt az árváknak; valahányszor új fiút hoztak be, gyöngéd simogatással érintette meg az új árva arcocskáját; ha a kis árva szeliden kezére hajlott, így szólt hozzá: „látom, fiacskám, téged otthon nagyon szerettek... ne félj, itt is jó dolgod lesz...“; s ha valamelyik olyankor ijedten elkapta kis fejét: részvétellel állapította meg magában, hogy azt a gyermeket már sok szenvedés, sok bánatalom érthette...

Kedves és vidám élet volt ott. A „szilenciumban“ szorgos tanulás folyt s utána hangossá vált az udvar a csigázók, a bigé-

zők, a labdázók, a „sántikálók“ zsvajától. És esténként felhangzott a szép dal :

„Ott, hol a Mátra ölen epedőn szól
Gyakran a pásztori sip“...

És felhangzott az együttes ima: „Jóságos Isten, ki az árváknak atya vagy. .“

Az első karácsony vidám emlékei is fel-fel ujultak az évről-évre előadott pásztorjátékokban, ezekben a valóságos eredeti, népmisztériumokban s az öreg pásztor, Gardon-apó jóízű mókáin sokáig elmulatott az árva-sereg (mert hogy ezt a „szerepet“ mindenki tudta könyv nélkül).

Az árvaház gimnazista tanulói a piaristáknak akkor négy osztályu, u. n. kisgimnáziumába jártak.

Abban az időben megfogyatkozott volt a kegyesrendiek száma s így a debreceni gimnáziumban is fiatal, világi tanárok tanítottak.

Közülük nagy hatása volt reá (mint az egész ifjúságra) a gyöngéd, költői lelkű Dengi Jánosnak, kiben — szelid lelkülete mellett is — túlaradó lelkesedést váltott ki egy-egy irodalmi esemény; feledhetetlen pl. a Toldi Szerelmének megjelenése (1879), mikor efeletti lelkesedését az ő gyönyörű költői nyelven az ifjúság lelkébe is át tudta ömleszteni; feledhetetlenek maradtak az Ujházy László lelkes és lelkesítő történelmi és színesen élénk földrajzi tanításai is; ebben a rajongásig szeretett, nagy tudásu tanárban jószívű, jókedvű, jóakaró, nemes barátját tisztelte és szerette az egész ifjúság.

A 14 éves ifjuban ekkor ébredt fel a tanítói pálya iránt való lelkesedés, melyre indítékul szolgált atya hivatásának követése, a kisebb árvafiúkkal (a „normalistákkal“) való foglalkozás és testvérek a példája, ki akkor végezte be Nagyváradon a tanítóképző évfolyamait s az akkor szokásos u. n. „gyakorlati év“ alatt Krasznáról irogatott leveleiben mindig szeretettel szólt a tanítói hivatásról.

Minthogy a tanítóképzőbe való felvétel akkor a 15. életévhez volt kötve: egy évig a debreceni ref. kollegiumba kellett járnia; ott végezte az V. osztályt.

Új világ, új környezet, új hangulatok. Kedves emléke innen a „poéták (V. o.) kántusa“, melyben „protakántor“-rá (szólamtanítónak) s prézes-helyettesé válassztották társai.

A tanárok közül Szegedy Sándor emléke magasodik ki egyéniségének tiszta klasszicitásával, szigorú, de jóságos és igazságos lelkével; Ovidius metamorfózisait abban az időben talán senki nála szebben nem fejtegette, senki jobban nem magyarázta; ő tanította mind a három nyelvet (a latint, a görögöt s a magyart) s az ő egybevető, hasonlító, ellentéteket kiemelő, koncentráló, folyton vonatkoztató tanítása, okoskodásának kristálytisztasága acélozólag hatott az elmére; akkoriban az iskolai év elején tanulás („Series“) szerint ültették a tanulókat; a más iskolából jötteket pedig beosztották névsor szerint, ahol éppen hely jutott nekik; nemsokára az elhelyezkedés után mondott szavai is emlékezetesek és mindig

igazságosságra ösztönzők voltak: „fiam, te a jövő évben nem az „elegendők“ között ülsz, mert neked feljebb van a helyed...” És ezzel néhány szóval kellemessé tett egy egész hosszú esztendőt!

Ebben az időben kezdett zenét is tanulni a debreceni zene-dében, melynek akkori kiváló tanárai voltak: a magyar énekpédagógiának első mestere, Sz. Nagy Károly orgonista, s a kiváló zongoraművész, Emmerth Antal. Nekik köszöni, hogy további képzéséhez jó alapot adtak s az alapvetés nagy fontosságától való meggyőződést belegyökerezettették; nekik köszöni, hogy megkedveltették vele a zenét, amelynek tanítása később élethivatásává lőn. Nekik köszönhetette, hogy már akkor a diákmiséken orgonálhatott s az árvafiúkat sok szép régi dalra megtanílhatta.

1881-ben került fel Budára. Nagybátyja megelőzően ugyanis az akkor még a Köztelken elhelyezett Orsz. Tanszermúzeumot látogatta meg, hol az újonnan épült debreceni r. k. iskola feszereléséhez tanszer-, pad-, tábla- stb. mintákat keresett. A múzeum akkori igazgatója (egyben a budai képző tanára) — Girókúti Ferenc — csodálkozva és mosolyogva jegyezte meg, hogy akad valaki, aki napokon keresztül jegyzet s rajzolat a múzeumban! Majd Girókúti elvezette a budai képzőbe, hol nagybátyját főként a tanulók háziipari munkái (szalmafonás, kefekötés, könyvkötés stb.) lepték meg. „Milyen jó lenne — mondta odahaza nagybátyja — ha volna valaki, aki *vakációkban az árvafiúkat ezekre a hasznos munkákra megtanítaná!*“

És ezzel el volt intézve a budai képzőbe való folyamodás ügye is, meg az árvák vakációbeli foglalkoztatásának az ügye is.

Tanítói egyéniségét ebben az intézetben alakították ki: Gyertyánffy, Wéber, Pavetics, Kiss Áron, Király, Kozocsa, Kovács János, Rohn, Lovcsányi, Bartalus, Nagy Károly, Oherolly, Szuppán, Herrmann, mindannyian kedves emlékezetű tanárai, megannyi értékes és érdekes egyéniség. (Bár hálás kegyelettel említenétek ti is, mai ifjuság, ezeket a neveket, mert hordozóik ebben az intézetben a magyar tanítóképzésnek megannyi úttörő, medervájó munkásai voltak!)

Tanuló korában nagy hatással voltak reá „kondicio“-i is. Mint magántanító több helyütt tanított; így a többek között dr. Kármán Mór, a nagyhirű pedagógus házánál; Horváth Gyulánál, a kiváló erdélyi politikusnál. A gr. Somssich-családnál nyaranta mint nevelő működött részint Somogyban, részint a Wörthi tó melletti Pörtschachon (Karinthiában); legyen szabad e révén gr. Somssich Lászlót (ma az Omge nagyérdemű elnökét) egyik legkedvesebb emlékezetű volt tanítványai közé sorozni; e főuri családnál való tartózkodása, velük tett utazásai ma is legszebb emlékei közé tartoznak.

Az elemi isk. tanítóképző elvégzése után a polg. isk. tanárképzőbe lépett be, hol a nyelvtudományi s a zenei szakot hallgatta.

Itt — szintén Gyertyánffy igazgatása alatt — a nagy magyar pedagógus, dr. Kiss Áron, a magyar nyelvet szüzsies tisztasággal beszélő

és író, magyar nyelvész s lelkes irodalombúvár: Király Pál, a német nyelvtudományban s emellett az etnografiában hazánk határain túl is ismert tudós: dr. Herrmann Antal s a magyar zenének szintén nagynevű buvára, tudósa, történésze: Bartalus István voltak a tanárai.

Tanulmányait az akkori *Pedagogium* „tanítóképző-int. tanári tanfolyamán” végezte be, hol továbbképzése az imént említett igazgató és tanárok *irányításának* s az önképzésre való nevelésnek jegyében folyt le. Innen van, hogy e tanárok egyenkint is erősen hatottak reá; Kiss Áron a Gyermekek játékkönyv zenei részének sajtó alá rendezésével bizta meg; Király Pál olvasókönyveibe íratott vele cikkeket; Herrmann az „*Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn*” c folyóiratához vette őt munkatársul; Bartalus a régi zenei emlékek tanulmányozására adott ösztönzést.

Már mint a polg. tanítóképző s a tanítóképző tanári tanfolyam hallgatója kezdte meg — éppen 40 évvel ezelőtt — a tanítást ugyanott, hol egykor tanítónak képeztetett: a budai elemi isk. tanítóképzőben, hová később rendes tanárral is kinevezetett s ahol egész tanári életét töltötte. Az ő kinevezése idején indult meg az elemi és polg. tanítóképző intézet tanári személynének elkülönülése. Az elemi tanítóképzőben az éneket és zenét, majd a földrajzot, később a magyar nyelvet tanította; emellett huzamosabban helyettesítette Kún Alajos gyakorló isk. tanítót, majd éveken át tanított a gyak. polgári iskolában is; később a polg. isk. tanárképzőben is állandóan működött mint óraadó, s az Apponyi-kollegiumon kezdettől kezdve működik, mint szakvezető tanár; ez az elfoglaltatás módot adott arra, hogy az összes népoktatási vonatkozású intézetekben folyó munka fölött kellő áttekintést szerezhessen; a főiskolai tanítás ismereteinek mélyítésére készítette s főként a metodika terén ösztönözte folytonos tanulásra.

Hét évig segédtanárkodván Gyertyánffy István mellett: az ő jótékony hatása kiterjedt mondhatni egész életére.

A sokágú intézet didaktikai és nevelési ügyeibe ő általa nyerhetett betekintést.

Ő ösztönözte önálló irodalmi munkásságra, miután a Népt. Lapjában már számos cikkének adott helyet. Összes ének-pedagógiai művei a Gyertyánffy és Bartalus által kitűzött tanárjelölti dolgozatából sarjadtak ki, melynek a tétele ez volt: „Miként lehetne didaktikailag és pedagógiailag értékesíteni a magyar népdalköltészeti termékeit?”

Gyertyánffy nagy műveltségű lelke okvetlen nevelőileg kellett hogy hasson a vele együttélő ifjú segédtanárra. Még olvasmányaira is hatott; ő szerettette meg vele az angol nagy humoristákat: Dickenst, Thackerayt; a napról-napra programmul szolgáló harmónium- és zongora-duettek, az operaház és a hangversenyek együttes látogatásai zenei izlésének fejlődésére hatottak igen jótékonyan s ezzel az olvasmányok és a zenélés is bevonulnak a nevelői tényezők közé; és mikor együtt barangolták be a

tátrai Barlangliget szép tájait — ez utjain a természet szeretetét tanulta meg.

Gyertyánffy, mint az Orsz. Tanszermúzeum igazgatója, számos megbízatást adott neki különösen ifj. könyvtári, földrajzi és zenei felszerelések felülbírálatára. Az ily munkák különösen alkalmasak voltak a felelősségérzet nevelésére.

Nagy tanulságokkal járt az Orsz. Közoktatási Tanácsban való munkálkodása is; első dolgozata az 1891. évi XV. tc. alapján kiadott óvóképző-intézeti tantervben az ének- és zenei fejezet elkészítése volt, melyet az azóta lefolyt 36 év alatt az összes iskola-fajokra kiterjedő ének- és zenei tantervek, utasítások követtek. Lehet-e tanárra nézve nagyobb tanulság, mint határozott célok kitzzésén gondolkozni s a tanítás anyagára és módjára vonatkozó tételek szabatos formában való megállapítását megkísérteni?!

Tanárkodása idejében nagy nevelő hatása volt rá az egyesületi életnek is, melynek már mint segédtanár szolgálatába állt. A tanítóképző-intézeti tanárok orsz. egyesületének mindjárt a megalakulás első éveitől kezdve 17 évig titkára, majd 4 évig alelnöke volt. A nagy filantrop: Péterffy Sándor, a vaslogikájú Kovács János, a jóságos Peres Sándor s az energikus Baló József elnökök mellett lehetetlen lett volna el nem sajátítani a közjóért való lelkesedést, az ideális célok felé törekvést, az emberekhez való alkalmazkodást, a kartársak ügye iránt való érdeklődést.

De nem lehet elhallgatnia azt a jótékony hatást sem, melyet *maga a budai tanítóképző-intézet* gyakorolt reá több mint három évtized alatt. Az az intézet ugyanis, melyet kifejezetten „központi minta-intézetnek“ tekintett már nagynevű alapítója br. Eötvös József is, s melynek a nemes tradíciók ápolása s a modern eszmék iránti fogékonysága mindenkor legfőbb jellemvonása volt; az az intézet, mely a magyar nemzeti nevelés eszméjét nemcsak elsőízben hangoztatta, de eszközeit is megteremtette s ez eszmét gyakorlatilag meg is valósította; melynek régebbi és legujabb vezetői Gyertyánffy, Kiss, Baló, Quint mindig élő kontaktusban állottak a magyar tanítósággal is — s a nevelésügynek bel- és külföldi legkiválóbb képviselőivel is; az az intézet, mely mindenkor országosan tudott hatni nemcsak a magyar tanítóképzésre, de az egész népoktatás-ügyre, s melynek levegőjében még ma is érezni a svájci tanítóképzés idealizmusának oscillatióit: nem maradhat hatás nélkül a benne működőkre. Van és él ebben az intézetben valami a Pestalozzi emberszerető, nevelői lelkéből s a Diesterweg metodikai szelleméből. Nem csoda, ha ez a légkör valódi, bennső pedagógiai és metodikai együttérzést termelt ki az egész testületben s nem csoda, ha ez a lelki harmónia nemes, tiszta barátságba olvadt fel, mely szintén egyike volt a nevelőileg ható tényezőknek.

Az ember azonban folyton tanul és folyton nevelődik!

Neményi Imre, ki a magyar tanítóképzés ügyét rajongó lelkesedéssel tette magáévá s ki annak fejlesztését mindenek felett való

gondjává tette: a háborus évek vakációiban központi szolgálatra hívta be a miniszteriumba, ahol az ő nagy áttekintésű, energikus lelke az adminisztrációs munkát is megkedveltette; majd az u. n. proletárdiktatura bukása utáni napon Imre Sándor, ügyvivő miniszter állandó szolgálatra osztotta be a miniszterium tanítóképzési ügyosztályához; s részint az ő mindig egyetemességre törekvő, legmagasabb szempontú utbaigazításai, részint közvetlen főnökeinek: a mindenkor előkelően nemes gondolkodású Schindler Arturnak, a nagy koncepciókra kész és képes Szűcs Istvánnak és a tevékeny Dulovits Árpádnak vezető irányításai s rajtuk kívül sok más főtisztviselőnek tanácsai s ottani munkatársainak jóakarata, barátsága, rokonszenvedése és kedvessége voltak közszolgálatában az utolsó jótékony és feledhetetlen hatások, melyeket örömmel és hálával könyvelhet el.

* * *

De nem szabad elhallgatnia azt a mindennek felett való jótékony hatást, melyből az utóbbi harminc éven át mindenkor kedvet és erőt merített; családi életének boldog bensősége ez, melyben megengedett hivatásának folytatását látnia s hol újra és újra átéli tanítói életének legszebb mozzanatait.

* * *

Megszámlálhatatlan, elmúlt és jelenvaló hatások összege vagyunk és bármi legyen is hivatásunk: másokra való hatásaink — szintén kiszámíthatatlanok.

És ép ezért végezetül nem szabad elhallgatnia — bármily paradoxonnak lássék is — hogy tanító és nevelő hatással voltak reá tanítványai.

Nem arról akar most szólni, hogy a tanár únos-untalan tanulságot és okulást szerez tanítványainak feleleteiből, magatartásából.

Hanem szólni akar arról, hogy a tanítványoknak hálás ragaszkodása az ő egyszerű tanítómesterükhöz egyfelől, másfelől a tanárnak tanítványaira való szeretetteljes megemlékezése mily nagy s felmérhetetlen erkölcsi erőt ad a tanárnak további működéséhez!

Könyvtárának — személyi vonatkozásainál fogva — bizonnyára legkedvesebb része az a 40 kötetből álló noteszgyűjtemény, mely összes volt tanítványainak nevét s érdemjegyeit tartalmazza. És megőrizte tanítványainak hozzá intézett összes leveleit és szeretettel őrizgeti arcképeiket is.

A noteszkönyvekben feljegyzett nevek és a sok kedves levél sorai mögül s a kedves emlékül kapott arcképekről hűséges ragaszkodást és szeretetet vél kiolvasni s ez a szeretet tette mindenkoron édessé munkáját, s tette mindenkoron derültté őt hivatásának teljesítése közben s ez int felé ma is csöndes, magányos óráiban, megnyugtatóan és biztatóan, hogy nem élt egészen hiába.

* * *

Sztankó Béla nagy értékünk, mert nevelői hatásokban gazdag élete folyamán a nemes iránt mindig fogékony lelkét megtöltötte a jó ember legszebb erényeivel. Nevelő hatása állandóan nőtt és ma is napról-napra fokozódik. Tőle várjuk, hogy intézetünk valamennyi volt tanítványát összegyűjtse és visszahozza az emlékezés legszebb ünnepére az általános találkozóra. Sztankó Béla nem mint adminisztratív vezető, nem mint igazgató, főigazgató vagy az ügyosztály referense fogja ideszólítani elszéledt volt tanítványainkat, bár ő egyszemélyben képviselhetné mindhárom hatáskört; nem is mint a magyar nyelv, a földrajz, az ének és a zene szaktanára fogja hazahozni az élet különféle hivatásában dolgozókat, bár szívesen gondolkodik valamennyien, a gyengébbek is, mesterien felépített, szép tanításaira; de még mint az énekkar vezetője és az ifjúsági ünnepélyeket jó izléssel rendező tanárelnök sem fogja idecsalogatni volt munkatársait, bár ezen a téren is példaképe és eszménye volt tanítványainak, kik ma is emlegetik nagy nevelői tapintatát: mert mindezeknél hatalmasabb vonzó erő az a napsugaras derű, mely szeméből felénk csillog, mely egész lényéből kisugárzik és mely zamatos beszédének minden szavában cseng; nagyobb hatást vált ki kedves egyéniségének csodás varázsa, mely az intézet, a tanárok és a tanítványok iránt táplált mélységes szeretetéből fakad és maradandóbb hatással lesz a hazakívánczókra meleg családi érzése és a multnak az a nagy tisztelete, mely Őt az intézeti tradíciók őrzőjévé és rokonszenves regélőjévé avatta.

Adja a jó Isten, hogy még sokáig élvezze a nyugalmat családjá kedves körében, ami Sztankó Bélánál a kedve szerint való munkát jelenti és hogy megvalósítsa amellet valamennyünk óhaját, neki is legszebb vágyát: *a Budán végzett tanítók szövetségét!*

I. Az intézet 1926—27. évi története.

Az 58. iskolai évet szeptember 13.-án kezdtük meg és június 28-án zártuk be. A tanítás és nevelés munkáját semmi sem zavarta meg. Az év folyamán 205 munkanapunk volt.

A tanári testület egyik érdemes tagja, *Horvay Ede* c. igazgató, július hónapban nyugalomba vonult, de nem vált meg az intézettől, hanem mint óraadó tanítja a német nyelvet és a zenét. *Frank Antal dr.* megint visszajött az intézethez és itt folytatja áldásos munkáját. A Polgáriskolai Tanárképző Főiskolán amellet mint óraadó működik. *Magyary Gyula dr.* hittanár átvette a tanítóképzőben és a gyakorlóiskolában a r. k. hitoktatást, Kartalik Károly intézeti nevelő megnősült, azért kiköltözött az internátusból, ahol Arpássy Gyula polg. isk. tanárjelölt foglalta el munkakörét. Kartalik K. azóta kizárólag irodai munkát végez.

A növendékek létszáma év elején 158. év végén 151 volt. Egy növendék meghalt. Szeptember hónapban Quint J. igazgató, Petri Pál államtitkár úrral és Johann Béla egyetemi tanárral Ausztriában, Svájcban, Franciaországban és Németországban tanulmányuton járt. Helyettese Jaloveczky Péter tanár volt.

Az intézet ifjúságának testi nevelését kiegészítette és mélyítette a leventekiképzés. Vitéz Luby Pál őrnagy és Pozsonyi Attila főhadnagy vezetésével a II—V. osztály tanulói a játékdélután felhasználásával rendszeres leventekiképzésben részesültek.

A vallási nevelés mélyítésére és a kántorképzés fokozására Magyary Gyula dr. r. k. hittanár fáradhatatlanul buzgólkodott. Munkájának szép eredménye, hogy az intézetnek házi kápolnája van, melyet Krywald Ottó c. prépost, érseki főbiztos szentelt fel 1926. X. 24. és melyben Orsenigo Cezáre c. érsek, az Apostoli Szentszék magyarországi nagykövete, aki a kápolna kelyhét is felszentelte, szentmisét mondott.

A beszédhibás növendékek egész éven át a siketnéma intézet beszédjavító tanfolyamára jártak. A legtöbbnek sokat javult a beszédje.

Az intézetet meglátogatták Orsenigo Cezare c. érsek, pápai nagykövet, Krywald Ottó c. prépost érseki főbiztos, Nagy Zsigmond dr. min. o.-tanácsos, Sarudy Ottó kir. főigazgató, Syrjölö M. hémolai finn képzőintézeti tanárnő, a nagy-kőrösi református, a kecskeméti róm. kath., a kalocsai róm. kath. tanítóképző egy-két tanára az utóbbi intézet ötödéves növendékei és az Új iskola és a székesfőváros néhány tanítója.

A tanári testület az intézeten kívül is fejtett ki népoktatási munkát. Quin J. igazgató a mosoni, győri és szerencsi, Nagy Ferenc tanár a csongrádi, Drozdy Gyula gyak. isk. tanító az irsai és az abonyi tanítógyűlésen tartott előadást. Utóbbi a Közoktatási Tanács kiküldetésében meglátogatta a kecskeméti tanyai iskolákat is. Várad József, Németh Sándor, Mesterházy Jenő, Jaloveczky Péter és Eber Rezső az iskolán kívül népművelői tanfolyamokon, Frank Antal dr. és Jaloveczky Péter a Szociális Misszió Társulat tanítónői továbbképző tanfolyamain tanítottak. Quint J. igazgató, Drozdy Gy. bpesti és Putnoky Jenő kfélegyházi gyak. isk. tanítóval 1926. nyarán a kfélegyházi r. k. tanítónőképző-intézetben továbbképző tanfolyamot tartott, melyet több mint 100 tanító látogatott. Várad József tanár a sárospataki, kalocsai és váci népművelési továbbképző tanfolyamokon mint előadó működött közre.

Az intézet résztvett a Tanítószövetség Pestalozzi ünnepélyén, melyen az igazgató ünnepi beszédet mondott, a növendékek pedig énekeltek.

A pünkösdkor rendezett tanügyi kiállítás tanítóképzői részét az igazgató szervezte és rendezte s az intézet gazdag anyaggal emelte annak értékét.

Számos ünnepélye közül tartalomban és melegségben kiemelkedett a volt tanítványokkal együtt a nyugalomba vonuló Horvay Ede, Snasel Ferenc c. igazgatók és Sztankó Béla c. főigazgató tiszteletére rendezett összejövetel, melyen az intézet régi tanítványai közül mintegy 200-an jelentek meg. Belsőségteljes volt a huszéve végzetek találkozója, akik az intézet volt igazgatójának, dr. Baló Józsefnek és volt gyakorlóiskolai tanítójának, Kun Alajosnak a sírjára babérkoszorút helyeztek. A kegyelet és összetartozás érzésének szép tanujelét adták a 25 éve végzetek találkozájukon és a régi nyomodokain haladnak a tízéve végzetek is, akiket a háború fergetege szórt szét s akik szintén emlékezni tértek vissza az Alma materbe.

Az intézethez érkezett fontosabb rendeletek:

37.056/1926. Felvételnél a tanulók nyelvismerete figyelembe veendő.

50.156/1926. Quint József, Drozdy Gyula és Putnoky kiküldetése a kunfélegyházi tanfolyamra

1958/1926. Hercegrpmás. Magyary Gyula dr. megbízása.

62.506. Leventeoktató kiképzés.

2649/1926. Quint József kiküldetése Ausztriába, Svájcba, Franciaországba és Németországba.

61.398/1926. Frank Antal dr. visszarendelése az intézethez.

47.574/1926. Az intézet a testnevelési főiskola gyakorló iskolája

31.648/1927. Nagy Zsigmond dr. vizsgaelnök.

35 823. Quint J. igazgató megbízása a kiállítás rendezésével.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és egyéb alkalmazottak.

1. *Quint József*, igazgató. Született 1882. IV. 28. Zombolyán. Képesítve van elemi isk. a mennyiség- és természettudományi szakcsoport tárgyaiból, tornából polgári iskolákra és természettudományokból tanítóképző-intézetekre. Tanít 1906. óta ennél az intézetnél. F. f. VI. 1. Tanította a nevelési és tanítási gyakorlatot az V. osztályban. Heti óráinak a száma a hospitálással 12. Az internátus vezetője.

A Közoktatási Tanács előadó tanácsosa, tagja a Tankönyvügyi Bizottságnak, az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanácsnak, a Népkönyvtári Bizottságnak, a Testnevelési Tanácsnak, a Testnevelési Főiskola igazgatótanácsának; tanítja a Testnevelési Főiskolán a pedagogiát; a Néptanítók Lapja tantervi rovatát vezeti és az Egyeséges Vezérkönyvek társszerkesztője; a magyar népművelési könyvek szerkesztőbizottsága II. szakosztályának elnöke és III. szakosztályának tagja, a Magyar Pedagógiai Társaság pénztárosa; a Társadalomtudományi Társaság, a Mária Dorottya Egyes. Tanítónői Szakosztályának és a Tanítóképző-intézeti Tanáregyesület választmányi tagja; az Országos Közegészségi Egyesület Antivenereás Bizottságának, a Magyar Filozófiai-, Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani-, Természettudományi Társaság tagja. Lakása: I. Fery Oszkár-u. 40.

2. *Drozdy Gyula*, gyakorló iskolai tanító. Született 1881. XI. 17. Bajtán. Képesítve van elemi iskolákra és kézimunkából középfoku iskolákra. Tanít 1903, ebben az intézetben 1919 óta. F. f. VIII. 1. Tanított a gyakorló elemi iskola I—IV. osztályban; részt vett a gyakorlati kiképzésben Heti óráinak száma 30.

Tagja a Közoktatási Tanácsnak; a Néptanítók Lapja tantervi rovatának főmunkatársa, a magyar népművelési könyvek szerkesztőbizottsága II. szakosztályának tagja, a Társadalomtudományi Társaság tagja, a Tan. kép. int. Tanárok Egyesületének választmányi tagja, a Pedagógiai Társaság kültagja, a Természettudományi Társaság tagja. Lakása: I. Márvány-u. 25.

3. *Éber Rezső*, rendes tanár. Született 1879. XI. 30. Ujpesten. Képesítve van elemi, a mennyiség- és természettudományi szakcsoport tárgyaiból, tornából polgári iskolákra és természetből, kémiaiából, mennyiségtanból tanítóképző intézetekre. Tanít 1903, ennél az intézetnél 1925. óta. F. f. VII. 1. Tanította a mennyiség- és a természettant az összes osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással 19. A IV. osztály főnöke.

A Tanítóképzőintézeti Tanárok Egyesületének és a Természettudományi Társaság tagja. Népmívelési tanfolyam előadója. Lakása : VII. Stefánia-út 2.

4. *Dr. Frank Antal*, rendes tanár. Született 1884. VI. 26. Őcsanádön. Képesítve van elemi, a mennyiség- és természettudományi szakcsoport tárgyaiból a polgári iskolákra, a filozófiából és pedagogiából tanítóképző-intézetekre. Tanít 1911, ennél az intézetnél — két évi megszakítással — 1919. óta. F. f. VIII. 1. Tanította a neveléstörténelmet és szervezettant az V. osztályban, a nevelési és tanítási gyakorlatot az V. osztály egyik csoportjában és német nyelvet az I. és II. évfolyamokban. Heti óráinak száma a hospitálással 18. A tanártestület jegyzője.

Tanít a Polgáriskolai Tanárképző Főiskolán pedagogiát. A Magyar Paedagogiai Társaság és az Aquinói Szent Tamás Társaság rendes tagja. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének választmányi tagja. A Magyar Filozófiai Társaságnak, a Magyar Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaságnak, a Magyar Társadalomtudományi Társulatnak és az Országos Polgári Iskolai Tanáregyesületnek tagja. A Sociális Missio Társulat tanítónői továbbképző tanfolyamán előadó. Lakása : I. Fürj-u. 16.

5. *Jaloveczky Péter*, rendes tanár. Született 1879. VII. 28. Pálfalun. Képesítve van elemi, a mennyiség- és természettudományi tárgyakból polgári iskolákra és a természettudományokból tanítóképző-intézetekre. Tanít 1905, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VII. 1. Tanította a természetrajzot és vegytant az összes osztályokban, a testtant és az egészségtant. Heti óráinak száma a hospitálással 18. A II. osztály főnöke.

A Természettudományi Társulat tagja, a Paedagogiai Társaság kültagja. Előadó a népfőiskolai tanfolyamon és a Sociális Missio Társulat tanítónői továbbképző tanfolyamán, a Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének választmányi tagja. Lakása : I. Németvölgyidűlő 12.787.

6. *Kishonti Barna*, rendes tanár. Született 1890. XII. 15. Losoncon. Képesítve van a mennyiség- és természettudományi tárgyakból, énekből polgári iskolákra és énekből, zenéből a tanítóképző-intézetekre. Tanít 1915, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. IX. 1. Tanította az éneket és zenét az összes osztályokban és a róm. kath. egyházi éneket és zenét. Heti óráinak száma hospitálással 18. Internátusi felügyelő, az énekkar vezetője.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének tagja. Lakik : I. Fery Oszkár-utca 40.

7. *Mesterházy Jenő*, rendes tanár. Született 1888. VII. 24. Nezsideren. Képesítve van elemi, a nyelvtörténettudományi tárgyakból polgári iskolákra és történelemből, magyarból, földrajzból, tornából tanítóképző intézetekre. Tanít 1912, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VIII. 2. Tanította a történelmet, alkotmánytant és földrajzot valamennyi osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással 18. Az V. osztály főnöke.

Tanítóképző-intézeti tornaszakfelügyelő, népfőiskolai tanfolyam vezetője, a Tan. kép. int. Tanárok Egyesületének választmányi tagja. Lakása: I. Királyhágó-u. 22.

8. *Nagy Ferenc*, rendes tanár. Született 1883. XI. 5. Nagybaconban. Képesítve van elemi, a nyelvtörténelemtudományi tárgyakból polgári iskolákra és magyarból, történelemből, földrajzból tanítóképző-intézetekre. Tanít 1909, ennél az intézetnél 1911. óta. F. f. VIII. 1. Tanította a tornát az összes osztályokban, magyart a III. osztályban és vezette a játék-délutánt. Heti óráinak száma a hospitálással 17. A III. osztály főnöke, a sportkör vezetője.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének választmányi tagja. Lakása: VIII. Bérkocsis-utca 16.

9. *Németh Sándor*, rendes tanár. Született 1876. III. 18. Körmenen. Képesítve van az elemi, a nyelvtörténelemtudományi tárgyakból, zenéből polgári iskolákra és magyarból, történehből, földrajzból a tanítóképző intézetekre. Tanít 1901, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VII. 1. Tanította a magyart a III. o. kivételével az összes osztályokban, németet az I. osztályban és zenét. Heti óráinak száma hospitálással 18. Az önképzőkör tanárelnöke.

A Pedagógiai Társaság kültagja. A Tanítóképző-intézeti Tanár-egyesület választmányi tagja. A budapesti Népfőiskolai Széchenyi Szövetség társelnöke, népfőiskolai tanfolyamot vezetett, a szővárosi oktató filmek szerkesztő bizottságnak tagja, a népművelési könyvszerkesztő bizottság tagja. Lakása: I. Bösztörményi-út 31.

10. *Tscheik Ernő*, rendes tanár. Született 1880. III. 13. Nagykanizsán. Képesítve van rajzból középiskolákra és kézimunkatanfolyamok önálló vezetésére. Tanít 1905, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VII. 1. Tanította a rajzot és a kézimunkát az összes osztályokban. Heti óráinak száma hospitálással 18.

A Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja és a Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének tagja. Lakása: I. Horthy Miklós-út 9.

11. *Vadász Zoltán*, gyakorló iskolai tanító. Született 1882. VIII. 9. Sényén. Képesítve van elemi iskolákra és a beszédhibások tanítására. Tanít 1902, ennél az intézetnél 1924. óta. F. f. VIII. 1. Tanította a gyakorló iskola III.—VI. osztályát, részt vett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 30.

Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének tagja, a r. kath. tankönyvkészítő bizottság tagja. Lakása: Pesthidegkút Remetékertváros, Hidegkúti-út 489.

12. *Váradi József*, rendes tanár. Született 1888. VIII. 6. Budapesten. Képesítve van elemi, a nyelvtörténettudományi tárgyakból polgári iskolákra és filozófiából, pedagogiából, tornából, tanítóképzőkre. Tanít 1914, ebben az intézetben 1921. óta. F. f. IX. 1. Tanította a neveléstani tárgyakat a III.—IV. osztályban, a tanítási gyakorlatot a IV. osztályban és német nyelvet. Heti óráinak száma 14. Köztartásvezető. Az Ifj. Abstinens Egyesület tanárelnöke.

Az Országos Széchenyi Kuria tagja, az Országos Széchenyi

Szövetség törzstagja, a Népfőiskolai Széchenyi Szövetségek szövetségstanácsának igazgatója, Népfőiskolai előadó, az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság rendes tagja, a Tan. kép. int. Tanárok Egyesületének választmányi tagja, a Pedagógia Társaság kültagja, a Társadalomtudományi társaság tagja, több népfőiskolai Széchenyi Szövetség tiszteletbeli tagja, a budapesti szövetség társelnöke, a népművelési könyvszerkesztő bizottság tagja, az Iskolán-kivüli Népművelési Titkárok Nemzeti Szövetségének pártoló tagja. Lakása: I., Fery Oszkár-u. 40.

Óraadók: *Horvay Ede*, ny. c. tan. kép. int. igazgató. Tanított német nyelvet és zenét. Heti óráinak száma a hospitálással 14. Lakása: I. Böszörményi-út 31.

Snasel Ferenc, ny. c. tan. kép. int. igazgató. Tanította a gazdaságtant az összes osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással 10. Az ifj. segítőegyesület tanárelnöke. Lakása: I. Böszörményi-út 31.

Lépesné Baur Irén, a II. ker. tanítónőképző-intézet rendes tanára. Tanította a gyakorló iskolában a női kézimunkát heti 1 órában.

Pázmán József, középiskolai tanár. Tanította a tót nyelvet heti 2 órában.

Hitoktatók: *Magyary Gyula* dr. r. kath. hittantanár. Tanította a hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában heti 12 órában. Lakása: VII. Stefánia-út 18. fsz. 2.

Széles Sándor ref. lelkész. Tanította a hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában heti 6 órában. Lakása: I. Bercsényi-u. 10. sz. IV. 5.

Glatz József ág. ev. hitoktató. Tanította a hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában heti 6 órában. Lakása: II. Pasa-réti-út 59.

Mihálovitch Sándor dr. g. kath. hittanár. Tanította a hittant a tanítóképzőben heti 1 órában. Lakása: IV. Szervita tér 8.

Leventeoktatók: *Benedekfalvi vitéz Luby Pál* ny. őrnagy. Tanfolyamparancsnok. (VI. Eötvös-u. 36. III. 17.)

Pozsonyi Attila főhadnagy, oktató. Oktatták a leventéket heti 2 órában.

Nevelő: *Árpássy Gyula*, polg. isk. tanárjelölt. Az intézetben lakik.

Irodás: *Kartalik Károly*, áll. tanító. Tanít 1919. óta, ennél az intézetnél 1924. óta működik. Lakása: Maglód.

Az intézeti orvos *Vladár Márton* dr., m. kir. egészségügyi főtanácsos, az Erzsébet-kórház főorvosa. 1911. óta működik az intézetnél. Lakása: I. Pauler-utca 8 sz.

Gazdasszony: özv. *Pessina Vilmosné*. 1924. óta működik az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kertész: *Szláby József*. 1912. óta teljesít szolgálatot. Az intézetben lakik.

Kezelő altiszt: *Horváth István*. 1913. óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

2. A növendékek.

a) Rendes tanulók.

I. oszt. Andruscz István, Arany Lajos, Bay Barabás, Chmel József, Cseh József, Csulik István, Faragó László, Halmai Tivadar, Háros Antal, Hegedüs Béla, Jancsó Pál, Kern Sándor, Kriskó Mihály, Lehoczki András, Liszi Pál, Martin György,* Meskó Jenő, Mester Lajos,* Mészáros Árpád, Moldován Lajos, Molnár János, Mrávik Tibor, Perl István, Pisztel Róbert, Reizinger Nándor, Révay Ferenc, Ringhoffer Jenő,* Samu István, Sántha Károly, Szabó Ferenc, Szabó Kálmán, Szamkó Alajos, Szekeres József, Szojka Ferenc, Tari István, F. Tóth Lajos, Turóczi Béla, Uherkovics Gábor, Völgyi Zoltán, Walter Ferenc, Weichardt Kálmán. *Összesen 41.*

II. oszt. Aczél Sándor,* Bali Mihály, Barkóczi József, Berg-hold Antal, Brandt Béla, Bubenik Ernő, Bugyi Béla, Bukovics Lajos, Csath István, Deák Zsigmond, Drenka Lajos, Durnyi György, Elek Sándor, Forgó István, Fürcht Ferenc, Gilmayer Márton, Gyöngyösi Károly, Hegedüs Vilmos, Horváth Ernő, Horváth János, Jäger István, Kiss István, Kiss János, Koch István, Kovács István, Marx Viktor, Mercz József, Pabst Ede, Pechloch Adolf, Petrovics Gusztáv, Pődör János, Samu György, Sarodi Gyula, Sándor József, Szögedi József, Tihanyi Jenő, Tóth János, Tőke Gyula, Turóczi Gyula, Varga István, Váróczy Pál, Záboji Tibor. *Összesen 42.*

III. oszt. Balogh Ferenc, Bárd Flórián, Cseri Károly, Dani István, Duchnovszky Győző, Gaál Péter, Geréb Árpád, Gruber László, Hajdics László, Herengel János, Kajárik Sándor, Kántor Géza, Kelemen József, Klebniczky István, Kristó István, Moldvay Árpád, Moldvay László, Nagy Aurél, Nagy Béla, Lovas Nagy István, Papp Zoltán, Rebi Ferenc, Ritnovszky János, Salamon János, Schmidt Antal, Schöndorf Gyula, Sóti László, Szabó Kálmán, Szenyán Pál. *Összesen 29.*

IV. oszt. Bagi Antal, Fülöpp István, Galló Miklós, Kanyó Bálint, Kovács György, Longauer Dénes, Matejcsik János, Nagy Jenő, Paál Jenő, Pethő Géza, Preisinger Ferenc, Preisinger László, Radó Albert, Sterk István, Studencz István, Szűts József, Szűts Pál, Vagner Kálmán, Wieder György. *Összesen 19.*

V. oszt. Ábel András, Balogh Imre, Balogh Mihály, Bertha Vince, Csutorás Lajos, Dornbach József, Faragó Tivadar, Gömöri Jenő, Györe László, Hollós István, Hosszu Lajos, Hubacs Jenő, Illés Ferenc, Kiss Andor, Krasznai András, Lőrincz Dezső, Mosonyi László, Petrusek Ottó, Stefler Géza, Szeidl József, Széchenyi Sándor, Szilágyi László, Szinnai János, Sziván János,* Sznopek Emil, Sznopek Zoltán, Weiser Imre. *Összesen 27.*

A * jelöltek évközben kimaradtak. Aczél Sándor II. éves meghalt.

b) Magántanulók.

Középisk. VI. oszt. alapján Árvai Alajos.

III. oszt. Roxer István, Somogyi László.

Gimn. érettségi alapján különbözeti vizsgálatot tett a régi szabályzat szerint a II—III. oszt.-ból Buttyán Buda Vilmos, az új szabályzat szerint I—IV. oszt.-ból Michelberger László.

IV. oszt. Farkas János.

V. oszt. Farkas János, Reményi Dezső.

c) Statisztikai kimutatás a rendes tanulókról.

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
Beiratkozott — — — — —	41	42	29	19	27	158
Kimaradt — — — — —	4	1	—	—	1	6
Meghalt — — — — —	—	1	—	—	—	1
Létszám az év végén — —	37	40	29	19	26	151

Kor szerint:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
1912. — — — — —	12	—	—	—	—	12
1911. — — — — —	13	12	1	—	—	26
1910. — — — — —	8	11	10	—	—	29
1909. — — — — —	7	13	7	7	1	35
1908. — — — — —	1	3	5	7	4	20
1907. — — — — —	—	2	4	2	9	17
1906. — — — — —	—	—	2	2	10	14
1905. — — — — —	—	1	—	1	2	4
1904. — — — — —	—	—	—	—	—	—
1903. — — — — —	—	—	—	—	1	1

Vallás szerint:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
Róm. kath. — — — — —	31	34	19	12	24	120
Ref. — — — — —	4	6	6	6	2	24
Ág. h. ev. — — — — —	4	2	4	1	1	12
Gör. kath. — — — — —	2	—	—	—	—	2

Anyanyelv szerint:

Minden tanulónk magyar anyanyelvű.

Előképzettség szerint:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
Polgári iskola — — — — —	38	35	25	15	13	126
Gimnázium — — — — —	3	5	2	3	10	23
Reáliskola — — — — —	—	2	2	1	4	9

Szüleinek polgári állása szerint:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
Tanítás terén működik: —	6	4	10	6	7	33
Más értelmiségi pályán: —	8	13	10	3	5	39
Iparos és kereskedő: — —	5	8	1	5	6	25
Östermelő: — — —	3	4	4	—	2	13
Munkás és szolgál: — —	12	3	2	2	5	24
Katona, rendőr: — — —	1	1	1	—	—	3
Magánzó, nyugdíjas: — —	4	9	1	3	1	18
Egyéb: — — — — —	2	—	—	—	1	3

Lakóhely szerint:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
Budapest — — — — —	19	15	8	5	7	54
Békés — — — — —	1	—	2	—	—	3
Bihar — — — — —	—	—	—	1	—	1
Csanád — — — — —	1	—	—	1	—	2
Csongrád — — — — —	—	—	1	1	—	2
Fejér — — — — —	3	3	3	4	2	15
Gömör — — — — —	—	—	—	—	1	1
Győr — — — — —	1	—	—	—	—	1
Hajdú — — — — —	—	—	1	—	—	1
Heves — — — — —	2	1	—	—	1	4
Hont — — — — —	—	1	—	—	1	2
Komárom — — — — —	—	—	1	1	—	2
Nógrád — — — — —	1	2	1	—	1	5
Pest — — — — —	6	16	5	8	6	41
Somogy — — — — —	2	1	1	—	4	8
Sopron — — — — —	—	1	—	—	—	1
Szatmár — — — — —	—	—	1	—	—	1
Szolnok — — — — —	—	—	1	—	2	3
Tolna — — — — —	2	1	1	—	1	5
Vas — — — — —	—	1	—	—	—	1
Veszprém — — — — —	2	—	—	—	—	2
Zala — — — — —	2	—	1	—	—	3

d) A növendékek elhelyezése. Segélyezés. Alapítványok.

Az intézet 151 tanulója közül 106 (70%) az internátusban kapott ellátást. A kintlakók mind szülőknél, közeli rokonoknál laktak. A bentlakók közül 38 ingyenes, 24 féldíjas, 44 teljes fizető. A természetbeni beszolgáltatások címén mindenki fizetett havi 13'60 P-t. Ezenfelül a teljes fizető még havi 13'60 P, a féldíjas havi 6'80 P fizetett.

A helybeli tanulók is mind szívesen felvétetnék magukat az internátusba, minthogy azonban nincs elegendő férőhely, csak a vidéki tanulókat vehettük fel.

Az internátusi elhelyezés nagyon kedvező. A tágas hálók, nagy dolgozók, széles folyosók, kertek között fekvő nagy udvar jó levegőjével és gyönyörű kilátásával szinte üdülő helyé avatja az intézetet. Az egészséges, izletes ellátás, a rendszeres napi torna, a kerti munkálatok, a rendes élet és a komoly munka jó hatással van a tanulók testi és szellemi fejlődésére.

Bármilyen olcsó az intézeti ellátás, a nagyon szegény tanulók szüleinek mégis nehezükre esik a díjak lefizetése, mert segélyezésben csak a köztisztviselők és altsztek gyermekei részesülnek. Utóbbiak csak abban az esetben, ha jó tanulók.

Az intézet alapítványainak kamatai nem tekinthetők anyagi segítségnek, hanem inkább erkölcsi jutalomnak.

1. A Keller alapítvány (80 P) kamatait a versenyben legjobbnak bizonyult gyakorlati tanító *Szeidl József* kapta.

2. A Sztankó alapítvány (80 P) kamatait az a tanuló kapta, aki legtöbbet tett a testnevelés terén és amellet a tanulásban is megfelelt. *Balogh Imre*, aki egész éven át mint betegszoba felügyelő nagy önfeláldozással gondozta a betegeket. Az ifjusági segélyegylet ezért jutalomkönyvet is adott neki.

3. A 40 éves találkozó alapítvány (80 P) kamatait a leg-harmonikusabban képzett tanuló, *Hosszú Lajos* kapta meg, aki jó zenész, jó tornász, jó tanuló, szorgalmas, udvarias és barátságos mindenkivel szemben.

4. A Roxer alapítvány (32 P) kamatait az ünnepélyeken legtöbbet fáradozó *Illés Ferenc* ifjusági elnök és *Csutorás Lajos* karvezető kapták meg.

5. A gazdasági jutalmat a gyümölcskertészetben legkiválóbb kapta meg.

6. A németnyelvű kisebbségi iskolákra képesítettek közül a jutalmát *Kiss Andor* kapta meg.

7. A tótnyelvű kisebbségi iskolákra képesítettek jutalmát *Abel András* kapta meg.

8. *Horvay Ede* c. igazgató nyugalomba vonulása alkalmával 200 P alapítványt tett, melynek kamatai a jövő évben esedékesek.

9. *Sznopek Zoltán* művészi rajzoló jutalmazására a tanári testület ajánlott fel az alapítványok kamataival egyenlő összeget.

3. A didaktikai gyakorlatokat végző tanító-képző-intézeti tanárjelöltek.

I. évesek:

1. *Dausz Ferenc*: énekből és zenéből látogatott Kishonti Barna tanár mellett.

2. *Mezei Béla*: történelemből és magyarból látogatott Mesterházy Jenő és Németh Sándor tanárok mellett.

3. *Nika Béla*: növénytanból, állattanból és kémiából látogatott Jaloveczky Péter tanár mellett.

II. évesek, illetőleg végzők:

1. Angyal Kálmán,
2. Bálint Géza,
3. Fekete József és
4. Szautner Lajos rajzból látogattak és tanítottak Tscheik Ernő tanár mellett.
5. Peschkó Zoltán és
6. Szücs Ferenc: énekből és zenéből látogattak és tanítottak Horvay Ede c. igazgatónál és Kishonti Barna tanárnál.
7. Nagy Ferenc: mennyiségtanból és fizikából tanított Éber Rezső tanár mellett.

As összes jelöltek Drozdy Gyula és Vadász Zoltán gyakorló iskolai tanítók mellett is látogattak és tanítottak a népiskolában és tanulmányozták az intézet belső életét, nevelői munkáját.

4. Épület, udvar, kert és felszerelés.

Az intézet épülete és udvara a tanulók otthona. Az épületen tatarozást végeztünk, az udvarra új padokat helyeztünk, hogy a tanulók jól érezzék magukat.

A kert rendeltetéséről a gazdaságtan tanára, Snasel Ferenc c. igazgató a következőket írja:

Az intézeti kert területe 2700 m². Talaja márgás agyag, a felső talajban 42, az alsó rétegben 50%-ot meghaladó mésztartalommal. (Dr. Passon-féle calcimeterrel meghatározva.) Tehát kevésbé termékeny és csak gyakori trágyázással tartható karban. Üzemterve és kihasználása főleg a tanítás érdekeit szolgálja. Területéből 1152 m² 18 nagyobb és 216 m² 5 kisebb táblára van osztva; 532 m² esik a szegélyekre, 248 m² az utakra és 552 m²-t foglalnak le az üvegház, komposzt-telep, meleg-, langyos- és hidegágyak és a kert északi oldalát beszegő eleven sövény.

A 18 nagyobb tábla közül 9 konyhakert, 6 faiskola, 1 szőlő, 1 virágos kert, 1 méhes és mézelő növények. Az 5 kisebb tábla: fűzes, mezőgazdasági növények, magtermelő és gyógynövények, szaporító iskola és bokoralakú gyümölcsfaalanyok által van kihasználva. A szegélyekben vannak a termő gyümölcsfák, sóska, szamóca és virágok.

A konyhakert négyes vetésforgója: 1. Leveles és torzsás növények trágyázva. 2. Gyökérnövények. 3. Kobakos növények, hagymák és paradicsom sor- és fészektágyázással. 4. Hüvelyesek. Forgón kívül élő növények (szamóca, sóska, rhebarbara, spárga).

A mezőgazdasági növényeket két vetésforgóban termesztjük. I. Homoktalajra való forgó: 1. Őszikeverék trágyázva, utána csibehúr. 2. Rozs. 3. Burgonya. 4. Zab. II. Vályogtalajra való forgó:

1. Tengeri trágyázva. 2. Árpa lóherrel. 3. Lóher. 4. Búza. Forgón kívül: seprőcirok, napraforgó, takarmány- és cukorrépa.

A faiskolában 5 tábla a magastörzsű oltványok, főleg csont-héjasmagvú gyümölcsűek, 1 tábla pedig három részre osztva mandulára szemzett őszibarack oltványok felnevelésére szolgál.

A szőlőben csakis hazai fajták vannak, szénkénezzéssel fenn-tartva, miután a talaj nagy mésztartalma miatt oltványokat nem ajánlatos telepíteni.

Az elmúlt iskolai évben a kertben a virágkertészet fokozatos fejlesztése volt tervbe véve, egyrészt a tanítás céljainak, másrészt azon követelménynek kielégítésére, hogy az intézeti helyiségek díszítésére, különösen ünnepélyek alkalmával, megfelelő növények álljanak rendelkezésre. Ebből a célból a legegyszerűbb eszközök felhasználásával, meglevő régi gerendából, melegágyi ablakokból stb. az intézeti növendékek a kertész vezetése mellett egy fűthető egyszerű virágházat állítottak össze, mely az elmúlt télen már használható is volt.

Az intézeti méhesben ez idő szerint 6 család van, melyek négy keret soros, országos méretű kaptárakban vannak elhelyezve. A méheket tisztán a növendékek gyakorlatai végett tartjuk fenn, mert a méhekre kedvezőtlen helyi viszonyok között nálunk haszon-nyerés céljából méhészkedni nem lehet.

Az intézet felszerelése az elmúlt esztendőben is gyarapodott. Az ujonnan leltározott 230 sz. között van 341 db vétel 5394·72 P. értékben és 77 db ajándék 1017·50 P. értékben.

Lassanként megkezdjük megint a folyóiratokra való előfizetést is. Az intézetnek a következő folyóiratok járnak: Magyar Paedagogia, Magyar Tanítóképző, Néptanítók Lapja, Magyar Gyógypedagógia, Nemzetnevelés, Társadalomtudomány, Atheneum, A gyermek, Az Akadémia összes kiadványai, A Természettudományi Társulat összes kiadványai, A Történelmi Társulat összes kiadványai, Budapesti Szemle, Magyar Nyelv, Földrajzi közlemények, Turistaság és Alpinismus, Apollo, Magyar Gazdák Szemléje, Szövetkezeti Értesítő, Hivatalos Közlöny, Zeitschrift für Pädagogische, Psychologie und experimentelle Pädagogik, Pharus, Arbeitsschule, Neue Bahnen, Schulreform, Die Ouelle, Die neue deutsche Schule, Revue Internationale. De L'Enfant.

Az ifjúsági olvasóba jár ezenkívül: A Falu, Az Én Ujságom, Botond, Dunántuli Tanítók Lapja, Élet, Egészség, Ifjúsági Testnevelés, Ifjúsági Vezető, Magyar Dal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszt, Magyar Iparosnevelés, Magyar Paedagogia, Magyar Szövetkezés, Napkelet, Nemzeti Sport, Népakarat, Néptanítók Lapja, Természettudományi Társulat összes kiadványai, Természet, Tündérvásár, Új Barázda, Vasárnap, Vasárnapi Könyv, Vizi Sport, Zászlónk, Magyarság. Ezek költségeinek fedezésére a Jaloveczky Péter tanár vezetésével készített kémiai anyagok eladásából befolyó összeget fordítjuk.

5. Az internátus.

Az 1926/27. isk. év kezdetén az internátus növendékeinek létszáma 108 volt. Az év folyamán kimaradt 4, meghalt 1, az év folyamán felvételt nyert 3. Az év végén az internátusnak 106 növendéke volt. Ez a létszám, mely az előző éveket felülmúlta, az internátus jelenlegi helyiségeit teljesen megtöltötte s további létszámnövelés sem tanulmányi, sem higiéniai szempontból nem kívánatos.

Az internátus növendékeinek egészségi állapota az idén nem volt a legjobb. A tél folyamán — az influenza járvány idején — hónapokon át megtelt a betegszoba influenzás növendékekkel, sőt olykor a 6 betegre berendezett szoba szűknek is bizonyult. Szerencsére az influenza a legtöbb esetben rövid lefolyású volt s nem járt komplikációkkal. A növendékek nagyobb része átesett az influenzán, de csak 3—4 növendék kapott erősebb torok- vagy középfülgyulladást az influenzából kifolyólag. Egy növendéket súlyos vakbélgyulladás miatt kórházba kellett szállítani. Acél Sándor II. éves növendék a karácsonyi szünet alatt a szülői házban megbetegedett, súlyos betegen hozták fel vidékről a Rókus-kórházba, ahol tüdőgyulladásban meghalt. Az internátusi betegeket az intézeti orvos minden esetben kezelte és sok esetben a növendékek is teljesítettek nehéz ápolói teendőket. Az intézeti orvos eddigi tapasztalatai alapján kimerítő memorandumot nyújtott be, melynek értelmében a jövő évtől kezdve a felvételek alapján szigorúbb egészségügyi vizsgálat lesz és a szülőknek vállalniuk kell szükség esetén a kórházba való szállítás terheit is, mert internátusunk hosszabb és súlyosabb betegségben levők ápolására nincsen berendezve.

Az elmúlt isk. évben az internátusi növendékek magaviselete jó volt és az internátus falain belül nem fordult elő olyan eset, amely említésre méltó fegyelmi eljárásra adott volna okot. A növendékek túlnyomó része példásan viselkedett és ma már a jó közszellem is fontos nevelői tényező internátusunk életében. A V. évek nagy része, akik felügyelői tisztségeket töltöttek be, szintén hozzájárultak az internátus rendjének és tisztaságának fenntartásához.

Az internátus minden alkalmat megadott a növendékeknek, hogy iskolai munkáikat elvégezhessék. A napi 3 órai szilenciumot mindenkor legpontosabban megtartották. Az internátusi növendékek intenzivebb munkáját legjobban szemlélteti az az 5 évre megállapított statisztikai adat, mely szerint: amíg a kintlakó növendékek közül átlag minden második-harmadik kap elégtelen jegyet az év végén, addig a bentlakók közül csak minden hetedik. Az internátusi életrendet és munkát szigorúan megkövetelő törekvésnek végül is maguk a növendékek és a szülők látják hasznát. Az internátusok intenzivebb munkájában pedig a tanítóképzés mai formájának egyik erősségét és előnyét kell látnunk.

Internátusi napirend.

a) hétköznapiakon :

6 óraker felkelés,

6—6³⁰ mosakodás, öltözés, ruhatisztítás,

6³⁰—7³⁰ csendes tanulás a dolgozó szobában, jó időben az udvaron,

7³⁰—7⁴⁵ torna a tornateremben, jó időben az udvaron,

7⁴⁵—8 reggelizés,

8—1 tanítások látogatása,

1—3 ebéd, ágyak rendbehozása, szabad séta,

3—5 tanítások látogatása vagy csendes foglalkozás,

5—6 szabad foglalkozás, ének-, hegedű-gyakorlatok,

6—7 csendes tanulás a dolgozó szobákban vagy az udvaron,

7—7³⁰ vacsora,

7³⁰—8 szabad foglalkozás,

8—9 csendes tanulás (szombaton alkalmi énekpróbák),

9—9³⁰ vetkőzés, mosakodás, lefekvés.

b) vásár és ünnepnapokon :

6 óraker felkelés,

6—7 mosakodás, öltözés, ruhajavítás, fehérnemű mosásba adása,

7—7³⁰ egyházi énekpróba,

7³⁰—7⁴⁵ torna a tornateremben vagy az udvaron,

7⁴⁵—8 reggelizés, ágyak rendbehozása,

8—12³⁰ istentisztelet látogatása, levélírás, szabad foglalkozás,

12³⁰—1 ebéd,

1—5 rokonok látogatása (a rokonok kérésére és engedély alapján),

5 óra után, mint hétköznapiakon.

Minden második vasárnap a szülők előzetes kérésére és utólagos igazolására a jó tanulóknak az igazgató reggel 6 órától este 8 óráig szabadságot ad.

A karácsonyi és húsvéti szüneteket a növendékek a szülői házban töltik.

Váradi József köztartás vezető tanár a következőket jelenti :

A növendékek ellátása az elmúlt tanévben is fokozatosan javítható volt, mert a téli beszerzésekre engedélyezett összegből sikerült az évi főzelék-, zöldség- és gyümölcsíz-szükségletet tárolni és az átalány is növendékeként havi 16 P-re emeltetett.

Az élelmickek mintaszerű tárolása özv. Pessina Vilmosné intézeti gazdaasszony érdeme.

Ugyancsak őt dicséri az ételeknek pontos időre való, kifogástalan és ízletes elkészítése, valamint a köztartás helyiségében uralkodó rend és tisztaság.

III. Az intézet működése.

1. Nevelés.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a nevelés alapjait már a gyermekkorban kell megvetni. Jól tudjuk azt is, hogy a serdülés kora külön nehézségek elé állítja a nevelőt, azért minden eszközt felhasználunk, melyet alkalmasnak találunk arra, hogy tanítványainkból vallásos, erkölcsös, művelt, jómodorú úriembereket és lelkiismeretes tanítókat neveljünk.

a) A vallási nevelésért valamennyi hitoktató és a tanári kar az internátussal és a szülői házzal karöltve fáradozott. A róm. kath. tanulók vallási neveléséről Magyary Gyula dr. hittanár jelentésének alábbi részletei tájékoztatnak:

„Az intézet életében fontos fordulópontot jelentett az esztergomi érsh. főhatóság azon intézkedése, melynek értelmében az intézet dísztermében oltár állítható fel s az ifjuság vásár- és ünnepnapokon itt is eleget tehet misehallgatási kötelezettségének, egyuttal bővebb alkalma nyílik, hogy kántori funkciókat végezhessenek azok, kik kántori képesítőt óhajtanak tenni. Az oltárt és felszerelését az igazgató, kegyes jötevők és az Orsz. Közp. Oltáregyesület nagylelkű adománya folytán csakhamar teljesen összeállíthattuk. Az ifjuság 2 színelőadást rendezett, melyeknek jóvedelméből tiszta ezüst aranyozott kelyhet vettünk 148 P. értékben. Az első szent misét Krywald Ottó c. prépost, érsh. főbiztos Óméltósága celebrálta, ki magasszárnyalású beszédben méltatta a nap jelentőségét (1926 okt. 24.). Ettől fogva — a karácsonyi és husvéti szünet kivételével — minden vásár- és ünnepnap itt hallgatott az ifjuság szent misét. Ugyanitt végezték X. 24., XI. 16, IV. 8. és VI. 12-én közös szent áldozásukat. A husvéti szent áldozást két napos lelkigyakorlat előzte meg, melynek végezetével intézetünkbe jött Orsenigo Cézár c. érsek Óexcellenciája, az Apostoli Sentszék magyarországi nagykövete és itt szent misét mondott, megáldoztatta fiainkat és magyar szent beszédet intézett az ifjusághoz. Majd a tanári szobában összegyűlt tantestület és ifjuság előtt az intézet igazgatója, Kiss Andor V. é. n. és Gyermek Klári, a gyak. isk. IV. o. növendéke üdvözölték a magas vendéget, aki a legnagyobb meglepéssel nyilatkozott az iskoláról s megígérte, hogy minden esztendőben ellátogat hozzánk.

Gyakorlóink első szent áldozása szintén fényes keretek közt folyt le. A lélekemelő aktust Dr. Csiszárík János c. püspök, megh. m. kir. miniszter Öexcellenciája végezte, aki a gyermekek közös reggelijén is részt vett.

Végül a Te Deumot Krywald Ottó Öméltósága volt kegyes vállalni, aki egyben az intézetben alakult „Magyarok Nagyszonyáról nevezett és Szent Imre herceg hitvalló pártfogása alatt álló Mária Kongregáció” 40 új tagját is felavatta.

Az ifjuság minden szerda d. u. 5— $\frac{1}{2}$ 6-ig exhortatióon vett részt.

A kath. vallásos élet legjobb fokmérője az áldozások száma. Intézetünkben 1926. X. 24-től 1927. VI. 12-ig k. b. 1,100 szent áldozás volt. Adja Isten, hogy a kegyelmek ezen bőséges harmata áldást hozzon ifjaink lelkére s vele egyházunkra és édes magyar hazánkra!”

Széles Sándor ref. lelkész jelentése: „A tanév megnyitása és befejezése alkalmával ünnepélyes istentisztelet volt az intézetben és a Szilágyi Dezső-téri templomban a növendékek számára április hónapban több fővárosi vallástanár ur segítségével „Csendes napok” tartattak biblíamagyarázatok, előadások és urvacsoraosztás keretében. Ünnepi istentiszteletet tartottunk továbbá a mohácsi gyásznapi emlékünnepeén az intézetben.

Minden hittanóra bibliaolvasással és magyarázattal kezdődött s minden vasárnap reggel résztvettek a növendékek az istentiszteleten megbízott felügyelők vezetése mellett a Szilágyi Dezső-téri, Kálvin-téri templomban.

b) Az erkölcsi irányítás szempontjából jótékonyan hatott a tanári testület minden tagjának kötelességtudása, becsületes munkája, mintaszerű családi élete és komoly közéleti szereplése. A rossz hajlamok elfojtásában és a jónak ápolásában különösen az internátus nevelőszervezete végzett nagy munkát. A rendre, tisztaságra, jó modorra, úri viselkedésre való szoktatás nehéz és fáradságos feladat. A fegyelmezés minden eszközét: a jó példát, a felügyeletet, az atyai tanácsot, a jóindulatú figyelmeztetést és bizony néha a keményebb dorgálást és büntetést is kellett alkalmaznunk. Tanítványaink nagyobb része törekszik iskolai és internátusi, valamint iskolán-kivüli társadalmi viselkedésében a jóra. Hogy ez nem sikerül mindig, rajtuk kívül eső okokban is keresendő.

Akad néha olyan tanuló, aki meggondolatlanul átlépi a szabályt és bajba sodor másokat is. Az ilyen gyengeakaratu tanulót azonban a legtöbb esetben visszatérítjük az igaz utra. Az elmúlt évben csupán egy esetben kellett keményebb eszközökhöz nyúlni és a tanulót új környezetbe tanácsolni.

c) A testi nevelésben sok új eszköz állott rendelkezésünkre, mellyel derekabbá tettük ifjainkat. Fokozott mértékben használtuk fel a játékdélutánt és a sportkört. Egyetemesebb hatású volt a mindenkire kötelező mindennapi reggeli tornagyakorlat.

Nagy Ferenc tanár évvégi jelentése tájékoztat a testnevelés állapotáról.

„A jövőendő tanítónemzedék szempontjából a testnevelés terén különösen arra törekedtünk, hogy a képzés egységes és harmonikus legyen s ebben mindenki egyformán részesüljön. Nem az egyéni kiválóságok versenyképességének túltengő hajszolása volt tehát a cél, hanem az, hogy az osztályok és megfelelő korú csoportok között mutassunk fel példás eredményeket. Ennek az u. n. tömegnevelésnek az atlétikában elért átlagos eredményeiről a tanügyi kiállítás számára a következő kimutatást készítettük.

Osztály átlag-eredmények:

	Magasugrás	Helyből távolugrás	Távolugrás	Súlydobás I—III 5 kg. IV—V 7¼ kg.	50 m. staféta
I.	121.03 (150)	212 (248)	379 (535)	541 (1050)	7.08 (6.3)
II.	134.50 (150)	205 (255)	459 (550)	610 (1050)	6.60 (6.2)
III.	133.96 (155)	226 (257)	434 (520)	746 (1020)	6.50 (6.1)
IV.	132.53 (150)	220 (275)	430 (520)	605 (1009)	7.10 (6.1)
V.	128.00 (150)	200 (250)	391 (505)	683 (875)	7.10 (6.2)
Intézet	130.00 (155)	216 (275)	418 (550)		

A zárójelben lévő számok az osztály legjobb eredményét tüntetik fel.

Az említetteken kívül osztályonként heti 2 órában rendszeresen svédornát, szertornát és ritmikus szabadgyakorlatokat végeztünk, ősszel és tavasszal igen gyakran élénk játékokkal. Mindezeket igen megkönnyítette a tágas udvar, szép tornaterem s az a kitűnő felszerelés, melyet ebben az évben is a VKM. testnevelési szakosztálya 895 P. értékkel gyarapított.

„Legyünk testben és lélekben erős magyarok!” jeligével már a múlt évben megalakult a Wesselényi-Sportkör, melynek az idén 40 tagja volt. Hosszú Lajos ifjúsági elnök és Vágner Kálmán gondnok buzgolkodása mellett torna-, játék- és atlétikai szakosztálya működött. Vagyona jelenleg 174 P 22 fillér.

Általában ifjúságunk sportkészsége elsőrendű és sportbeli magatartása dicséretreméltó.

A rendes tanórákon kívül a II—V. o. heti 2 órában leventeoktatásban is részesült. Örömrökre szolgál, hogy az V. évesek már leventeoktató bizonyítványt kaptak.

A tanfolyam vezetője Benedekfalvi vitéz Luby Pál ny. őrnagy a következőket jelenti:

A tanfolyamon résztvettek II—V. évfolyam összes hallgatói. A hallgatók az előadásokon igazolt távolmaradásukat kivéve pontosan megjelentek. Igazolatlan mulasztás nem történt. Különösen kiválóak: V. Évfolyamból: Hosszu Lajos, Illés Ferenc, Mosonyi László, Szeidl József, Bertha Vince, Weiser Imre. IV. Évfolyamból: Pethő Géza, Vágner Kálmán. III. Évfolyamból: Gruber László. II. Évfolyamból: Bugyi Béla.

Az elvégzett anyag: Rendgyakorlatok: Egyenként és rajban. (Az V-ik évf.-nál szakaszban is.) Fellelés: V-ik évf.-nál oktatói és parancsnoki magatartás. Lőkiképzés: Előkészítő lökötás 1—5 csoportja V. évf.-nak. Hibaháromszögelés. Tereptan: Általános fogalmak. Tájékozódás a terepen. Térképismertetés. Irálytan: V. évf.-nak általános formák. (Jelentés, kérelem, kimutatás stb.) Végrehajtási utasítás: IV—V. évf.-nak. A testnevelési törvény szükség szerinti ismertetése.

Általános tapasztalatok a hallgatóságra nézve. a) A hallgatóság fegyelme kifogástalan, magasabb évfolyamoknál különös elismerést érdemel. b) A hallgatóság szelleme hazafias és keresztény. c) Az V. évf. elbírálása leventeoktatói egyéniség szempontjából. A hallgatóknak különösen a II-ik félévben tanusított érdeklődése, fokozott munkakedve és szorgalma, a tanév bezártával és a bizottság előtt tett vizsgájuk alkalmával is beigazolta a hallgatósághoz fűzött azon reményt, hogy mint levente oktatók igen jól meg fogják felelni. d) Az elért tanulmányi eredmény a rendelkezésre álló rövid időt figyelembe véve, teljesen kielégítőnek, a magasabb évfolyamoknál dicséretre méltónak mondható. e) Az ezeitig elért eredmény reményt nyújt arra, hogy a II—IV. évfolyamok hallgatói, — tekintettel hogy további kiképzésükre kellő idő fog rendelkezésre állni, — kiválóan meg fogják felelni az O. T. T. által kiadott rendeletben foglalt követelményeknek.

Végül nagy nyereséget jelent szakszerűség szempontjából, hogy a Testnevelési Főiskola tanárai Kmetyko János, Misángyi Ottó és Záborszky Sándor tanítványainkkal mutatták be mintatanításukat tornából, atletikából és játékból s így intézetünk közvetlenül bekapcsolódott az újabb testnevelési irányokba.

A tanulók testi fejlettségét, magasságát és súlyát három ízben (szeptemberben, februárban és júniusban) mértük meg. Az év végi méretek szerint legnagyobbak és legsúlyosabbak Pethő Géza 22 éves IV. o. 184.5 cm magas és 85.5 kg súlyú és Vágner Kálmán 18 éves IV. o. 184 cm magas és 85 kg súlyú; a legkisebbek Chmel József 15 éves I. o. 146 cm magas és 38 kg súlyú és Arany Lajos 16 éves I. o. 149.5 cm magas és 43.5 kg súlyú. Az átlagos növekedés az alsó osztályokban évi 3—4 cm és 3—4 kg, a felső osztályokban 1—2 cm és 1—2 kg. A legnagyobb magasság növekedés 7½ cm a legnagyobb súlygyarapodás 8 kg.

Az ötödévesek közül néhányan júniusban megfogytak.

d) Az esztetikai nevelést az intézet épületének, udvarának rendjével és tisztaságával, a lakóhelyiségek és tantermek izléses berendezésével szolgáljuk. Megkívánjuk, hogy a tanulók saját magukat és minden holmijukat tisztán és rendben tartsák. Ezenfelül gondoskodunk, hogy a főváros gazdag természeti szépségeit és művészi alkotásait megtekintsék, hogy egyházi és világi hangversenyekre eljárjanak és legalább az operába és nemzeti színházba eljussanak. A kötelező iskolai munka csinos kiállítására gondot fordítunk. Módot adunk arra, hogy a tanulók az előadás művészetében gyakorlatot szerezzenek és stílusos, szép ünnepélyeken maguk is szerepeljenek.

e) A hazafias szellem áthatja tanításunkat, nevelésünket és minden ténykedésünket. Jól tudjuk azonban, hogy itt a legtöbb eredményt a tettel érjük el, azért nagy gondot fordítunk az ünnepélyekre és az ifjúsági egyesületekre.

Az 1926/27. évi ünnepélyeink műsorai.

1. Évnyitó ünnepély szeptember 15.-én.

Hiszekegy: Énekli az intézeti férfikar.

Évnyitó beszédet mond és az intézeti szabályokat ismerteti Jaloveczky Péter igazgató-helyettes.

Himnusz: Énekli az ifjúság.

2. Az Aradi Vértanúk emlékünnepe. okt. 6.-án.

Hiszekegy: Énekli az intézeti férfikar.

Brosig: Postludium. Orgonán előadja Hosszú Lajos.

Alkalmi beszédet mond Hollós István.

Sztojanovits: „Arad felől...” Éneklük a gyakorlóiskola tanulói.

Chopin: Gyászinduló. Zongorán előadja Preisinger László.

Harsányi K.: „Légy büszke ifjúság!” Szavalja Fürcht Ferenc.

Ernst: Elégia. Hegedűn előadja Sziván János; zongorán kíséri Csutorás Lajos.

Himnusz: Énekli az ifjúság.

3. Az intézet kápolnájának ünnepélyes felszentelése.

Az ünnepélyes nagymisét Krywald Ottó c. prépost celebrálta.

A mise keretében a katolikus ifjúság előadta az „Orbis factor” gregorián misét. Az összes változó részeket Springer Graduale-jából énekelték (Dominica XII. post Pentecosten).

4. Emlékünnepély I. Ferencz József halotti maszkjának átvétele alkalmából november 26.-án.

Hiszekegy: Énekli az intézeti férfikar.

Emlékbeszédet mond Nagy Ferenc tanár.

Vörösmarty: Himnusz. Szavalja: Fürcht Ferenc.

Himnusz: Éneki az ifjúság.

5. *Scherer Sándor és Sztankó Béla tiszteletére rendezett ünnepélyen*
december 4.-én ifjúságunk a következő számokkal szerepelt.

Krégcz E.: Üdvözlő kar. Előadja az intézeti férfikar.

Hiszekegy: Énekli az intézeti férfikar.

6. *Assisi szt. Ferenc emlékünnepe december 8.-án.*

Assisi szt. Ferenc nevelői világa. Felolvassa dr. Frank Antal tanár.

Liszt: Legenda (A. szt. Ferenc predikációja a madarakhoz).
Zongorán előadja Kishonti Barna tanár.

Részletek A. szt. Ferenc „Fioretti”-jéből. Tormay Cecilia fordítása. Felolvassa Balogh Mihály.

Szepessy—Demény: Szt. Ferenc karácsonyestje. Melodráma.
Szavalja Matejsik János, zongorán kíséri Preisinger László.

7. *A mohácsi csata emlékünnepe január 6.-án.*

Hiszekegy: Énekli az intézeti férfikar.

Kisfaludy K.: Mohács. Szavalja Fürcht Ferenc.

Emlékbeszédet mond Mesterházy Jenő tanár.

Br. Eötvös J.: Mohács. Elmondja Matejsik János.

Himnusz: Énekli az ifjúság.

Szózat: Énekli az ifjúság.

8. *Beethoven emlékünnepe január 15.-én.*

Isten dicsősége: Énekli az intézeti férfikar.

Beethoven: Irtó Kishonti Barna tanár, felolvassa Matejsik J.

Rondo a 14. op.-ból: Zongorán előadja Preisinger László.

Adelaide—Andante az I. szimfóniából: Csello-zongora átiratok. Előadják Horvay Ede igazgató csellón, Kishonti Barna zongorán.

Cis-moll szonáta: Adagio sostenuto. Allegretto. Presto agitato. Zongorán előadja Kishonti Barna tanár.

Román: Hegedűn előadja Sziván János, zongorán kíséri Kiss Andor.

Fidelio nyitány: Két zongorán előadják Preisinger László, Csutorás Lajos, Hosszú Lajos és Kiss Andor.

Menuett a szeptettből: Előadja az intézeti zenekar.

9. *A kath. ifjúság tisztelgése a pápai nunciusnál febr. 13.-án.*

Beethoven: Isten dicsősége. Előadja a kath. ifjúság férfikara.

Üdvözlő beszédet mond Kiss Andor latin nyelven.

A nuncius beszéde az ifjúsághoz.

„Noi vogliani Dio!” Olasz nyelven énekli a kath. ifjúság férfikara.

10. *Február 13-án rendezett és később megismételt Jótékony célú előadás műsora:*

Istent akarjuk: Énekli az ifjúsági énekkar.

Arany János: Rachel siralma. Szavalja Kelemen József III.o.

Beethoven: Fidelio nyitány: Előadják: Preisinger L., Hosszú L., Csutorás L., Kiss A.

Várady—Révfy: Az ezüstfátyol legendája. Szavalja Fürcht F. Orgonán kíséri Csutorás L. Zongorán Preisinger L.

A gyermek diadala: Misztikus színjáték. Herodes: Vagner K. Sádor: Moldvay A. Áfer: Fürcht F. Ursus: Moldvay L. Blandus: Nagy B. Simeon: Kelemen J. Lucifer: Paal J. Napkeleti bölcsek: Galló M., Bubenik E., Kántor G. Angyalok, pásztorok, apródok: A gyakorló iskola növendékei.

11. *Pestallozzi emlékünnepe* február 25.-én.

Pestallozzi élete: Felolvassa Hollós István.

Mozart: Szövetségdal. Előadja az intézeti vegyeskar.

Pestallozzi „Lénárd és Gertrud“ című munkája: Felolvassa Illés Ferenc.

Beethoven: Himnusz az éjhez. Előadja az intézeti férfikar.

Részletek Pestallozzi pedagógiai gondolatvilágából: Felolvassa

Kiss Andor.

Bossi A.: Offertoriumra. Orgonán előadja Hosszú Lajos.

Pestallozzi hatása a leendő tanítókra: Felolvassa dr. Frank

Antal tanár.

Gárdonyi: Kezdő tanítónak. Elmondja Szeidl József.

12. *Március 15.-i emlékünnepe*.

Hiszekegy: Énekli az intézeti férfikar.

Alkalmi beszédet mond Bertha Vince ötödéves.

Petőfi: Nemzeti dal. Szavalja Fürcht Ferenc.

Petőfi—Boldiss: Nemzeti dal. Énekli az intézeti férfikar.

Volkmann: Szolimán-induló. Két zongorán előadják Preisinger László és Kiss Andor.

Vasvári Pálról emlékbeszédet mond Mesterházy Jenő tanár.

Lengyel himnusz: Éneklik a gyakorlóiskola tanulói.

Karácsonyi A.: A magyar Abc vértanúja. Elmondja Karácsonyi Lajos gyak. iskolai tanuló.

Klapka-induló: Énekli az intézeti férfikar, a zongora-részeket játssza Preisinger László.

Sajó S.: Rendületlenül. Elmondja Matejcsik János.

Bihari: Primatialis magyar. Előadja az intézeti zenekar.

Himnusz: Énekli az ifjúság.

13. *Igazgató névünnepe* március 19.-én.

Buchner: Felköszöntő. Énekli az ifjúsági férfikar.

Üdvözlő beszédet mondanak: Gömöri Jenő az ifjúság részéről, Németh Sárika a gyakorló-iskolai tanulók nevében.

Az igazgató válasza.

Erődi: Ünnepi dal. Éneklik a gyakorló iskola tanulói.

Chován: Magyar táncok. Zongorán előadják Preisinger László és Kiss Andor.

Mikszáth: A kis csizmák. Elmondja Mosonyi László.

Sztojanovics: Üdvözlő dal. Énekli az V. évesek férfikara.

Arany: A tudós macskája. Szavalja Chmell József.

Mendelssohn: Dala szöveg nélkül. Előadja az intézeti zenekar.

14. A *Tanítósövetség Pestalozzi-ünnepélyén* márc. 25.-én ifjúságunk a következő számokkal szerepelt:

Hiszkegy: Előadja az intézeti férfikar.

Beethoven: Himnusz az éghez. Előadja az intézeti férfikar.

Himnusz: Énekli az intézeti férfikar.

(Quint József igazgató mondta az ünnepi beszédet.)

15. A *pápai nuncius miséje az intézet kápolnájában* április 8.-án,

Előadásra kerültek: Ecce Sacerdos (Zsaskovszky gyűjteményéből), Stabat Mater (Demény D. átírata), Tu es Petrus (Haller op. 49).

Beethoven: Isten dicsősége. Sanctus (Engesser), Hol szent Péter... „Noi vogliani Dio!”

16. *Németh Sándor 25 éves tanári működésének ünnepélyes jubileuma* május 22.-én.

Buchner: Felköszöntő. Énekli az intézet férfikara.

Felköszöntő beszédet mond Quint József igazgató a tanári testület részéről és Illés Ferenc az ifjúság nevében.

A díszalbum átadása.

Beethoven: Andante az V. szimfóniából. Orgona-zongora átírat. Előadják: Hosszú Lajos orgonán, Preisinger L. zongorán.

A vén diák üdvözlete: Elmondja Fürcht Ferenc.

Fürdik a holdvilág... Vegyes karra alkalmazta és vezényli Kishonti Barna tanár, előadja az intézet vegyeskara, a bariton-szólót Gruber László énekli.

Alkalmi szavaltat: Előadja Chmell József.

Bihari: Koronációs magyar. Előadja az intézeti zenekar.

17. *Horvay Ede, Snasel Ferenc és Sztankó Béla tiszteletére* volt tanítványaikkal június 2.-án rendezett ünnepély műsora.

Megnyitó beszédet mond Quint József igazgató.

Előjáték: Orgonán előadja Kertész Gyula karnagy.

Üdvözlő kar: Előadja az intézeti férfikar.

Ünnepi beszédet mond Jánossy Imre igazgató.

Az ünnepeltek nevében Sztankó Béla főigazgató válaszol.

Franc C.: Szonáta. Hegedűn előadja Buza Gábor hegedűtanár.

Irredenta költeményeket szaval Nagy Adorján, a Nemzeti Színház művésze.

Schumann dalaiból énekel Szemerszky János tanító.

Beethoven: Himnusz az éghez. Előadják: Szemerszky János, Szász Lajos, Cser János, Dobos András volt növendékek.

Beethoven: Isten dicsősége. Énekli az intézeti férfikar, a szólórészt éneklük: Szemerszky J., Szász L., Cser J. és Dobos András.

Himnusz: Éneklük az egybegyűltek.

18. Évzáró ünnepély június 12-én.

Hiszekegy: Énekli az intézeti férfikar.

Záróbeszédet mond s a jutalmakat kiosztja Quint József ig. Búcsúbeszédet mond és Magyarország integritása jelképének átadása. A távozóknak nevében átadja Illés Ferenc, az utódok nevében átveszi Matejcsik János.

Ballag már a vendiák: Énekli az V. évesek férfikara.

Beethoven: Variációk. Előadja az intézeti zenekar.

19. A finn vendégek tiszteletére június 12-én ifjúságunk előadta a köv. számokat.

Fürdik a holdvilág. Előadja az intézeti vegyeskar.

Finn himnusz: Előadja az intézeti férfikar.

20. Az intézet halottainak emlékezete a farkasréti és németvölgyi temetőben október 29.-én.

Regenhold: Békén nyugodj. Énekli az V. évesek férfikara.

Csillagokon túl (Tinódi dallama): Énekli a III. évesek férfikara.

Kloss: Gyászdal. Háromszólamú gyermekkar.

Nyugszik minden csendesen (ismeretlen szerzőtől): Énekli az intézeti férfikar.

Egressy: Mért oly borús... Énekli az intézeti férfikar.

21. Gyászdalokat énekelt az ifjúság Aczél Sándor elhunyt II. o. tanulónak, az igazgató édesapjának, Tscheik E. tanár édesanyjának ravatalánál is.

Ifjúsági egyesületek.

1. Az ifjúsági önképzőkör működése 1926. szept. 25.-én megtartott alakulógyűléssel kezdődött; itt választotta meg tisztikarát következőkép: Ifj. elnök: Illés Ferenc V. o., titkár: Hollós István V. o., jegyző: Matejcsik János IV. o., könyvtáros: Györe László V. o., pénztáros: Szeidl József V. o. növendék. Ez évben hat rendes gyűlést tartott az önképzőkör, ezenfelül az önképzőkör keretében készültünk a következő iskolai ünnepeinkre: október 6., dec. 8-án Assisi Szt. Ferenc ünnepe, január 6-án Mohács emlék-ünnepe, január 14-én Beethoven emlék-ünnepe; február 25-én Pestalozzi emlék-ünnepe; március 15.; március 19-én az igazgató név-ünnepe; május 22-én Németh Sándor tanári működésének 25 ik évfordulója. A kör évi bevétele 359 P 32 f., kiadása 161 P 04 f., a következő évre átvitt pénztári maradvány: 198 P 28 f. Az önképzőkör tanárelnöki tisztét ez évben is Németh Sándor töltötte be. (Németh.)

2. Az ifjúsági segítőegyesület működését mindjárt a beiratkozások alkalmával kezdte meg, amikor iskolakönyv készletét a szegényebb tanulók között kedvezményes áron kiosztotta, miután a viszonyok javulása feleslegessé, nevelési szempontok pedig egyenesen károsá tették azt, hogy az egyesület tankönyvek kikölcsönzésével segítse az ifjúságot.

Az alakuló közgyűlésen Mosonyi L. V. oszt. növendéket ifjúsági elnökké, Lőrinc D. V. oszt. növendéket jegyzővé és Gruber L. IV. oszt. növendéket pénztárossá választották. Ez a tisztikar egy tiztagú választmánnyal dicséretre méltóan intézte az egyesület ügyeit.

Az egyesület működése két célt tartott szem előtt; az egyik, hogy az egyesületnek a háború alatt teljesen elértéktelenedett alapvagyonát legalább részben visszaállítsa; a másik, hogy az ifjúságot az önszegélyezésre nevelje. Nem kért az ifjúság senkitől, nem gyűjtött adományokat sehol és mégis sikerült ötévi összetartással és vállvetett munkával az, hogy az 1926/7. iskolai év végén az egyesület vagyona már 2145 pengő 37 fillért tett.

Pénzbeli segélyeket ebben az évben nem osztott ki a segítőegyesület, mert egy növendéknél sem léptek fel olyan körülmények, amelyek a pénzsegélyt szükségessé tették volna. Ellenben az egész ifjúságot számbavehetően támogatja az egyesület, mikor 163 drb tankönyvet igen kedvezményes áron osztott ki és az egész éven át a szükséges iskolaszereket olcsó áron beszerezte és bocsátotta az ifjúság rendelkezésére. Így az ifjúság megismerte a szövetkezésben rejlő előnyöket és az internátusban elhelyezett 100 növendék nem volt kénytelen egyenkint a városban szaladgálni, hogy egy írónt, rajzlapot vagy füzetet magának beszeressen. Tanulmányi célokat is szolgált az egyesület ezirányú működése azzal, hogy az áruk beszerzését és elosztását a fogyasztási szövetkezetek számvitele szerint könyvelte és így az V. osztály növendékei a szövetkezeti könyvvitelt gyakorlatilag is elsajátíthatták.

Az iskolai év folyamán az egyesület bevételei 2509.36 Pengőt kiadásai 2227.20 „ tettek ki. Vagyona az iskolai év végén 2145.37 Pengő. (Snasel).

3. Az *Absztinens-Egyesület*. Az elmúlt esztendőben is iparkodott az egyesület a maga sajátos céljának irányában minden rendelkezésére álló eszközzel az intézeti nevelést kiegészíteni és tagjait önmaguk folytonos bírálására és javítására, szóval önnevelésre serkenteni.

A befolyt tagdíjakból az egyesület könyvtárát 25 művel 47 kötetben gyarapítottuk.

A könyvtárból 60 növendék 97 művet vett ki olvasásra. E tény szintén javulást jelent, mert ennek a könyvtárnak használata teljességgel önkéntes.

Ifjúságunk sokoldalú elfoglaltsága miatt csupán 6 választmányi és 6 taggyűlés volt tartható, mindenkor kielégítő érdeklődés mellett, sőt többen jelentkeztek előadásra, mint ahányat szerepeltethettünk.

Az ifjúság fokozódó munkakedvére vall az a határozat, — amelyet egy IV. éves tag javaslatára hozott, — amely szerint ezentul minden tanév elején pályatétel tűzessék ki.

Végezetül dicsérőleg emlékezem meg Szeidl József V. éves növ. ifj. elnök működéséről. (Váradi.)

2. A tanítás.

A tanítás teljesen az új tanítóképzőintézeti, tanterv és utasítás, valamint az új népiskolai tanterv szerint folyt. A szakképzés határozottabb kiemelkedése meglátszik a növendékek pedagógiai gondolkodásán. Mégis még nagy nehézségekkel küzdünk mindazokban a tárgyakban, melyek tanításához nincs megfelelő tankönyv, különösen a pedagógiában és a földrajzban. Meggyőződünk arról, hogy sem a jegyzet, sem az eredménytár, sem a tollbamon-dás nem pótolja a jó tankönyvet.

A módszeres értekezleten ez a kérdés állandóan foglalkoztatta a tanári testületet. Foglalkoztunk azonkívül az egyes tanítások módszeres felépítésének módjával és a tanítási óra gazdaságos beosztásával. A tanulók felelésével, magatartásával, öltözködésével. Az év folyamán összesen 15 tanári gyűlést tartottunk, 11 rendeset és 4 rendkívülit.

a) A gyakorlatokra nagy gondot fordítottunk s különösen a *német nyelvgyakorlatoknak* nagy hasznát is látjuk. A szaktanárok a következőket jelentik a fakultatív németről:

„Pedagógiai vizsgálatok kiderítették, hogy a diákok általában a többórás tárgyakat szeretik jobban. A fakultatív német órák révén a német nyelvet is sikerült jobban megkedveltetni a növendékekkel. Az első évfolyamban többen olyan kedvvel és kitartással tanulták a német nyelvet, hogy 19 növendék közül heten kaphattak jeles osztályzatot. Ez természetesen nem abszolút, hanem szorgalmukat jutalmazó relatív eredmény. Körülbelül 10-en látszanak olyanoknak, akik majdan képesek lesznek német tannyelvű iskolában tanítani. Az előjelek szerint a többiekre nézve is azzal a haszonnal járnak a fakultatív órák, hogy képesek lesznek német munkák olvasására.“ (Frank.)

A II. o. fakultatív német óráin résztvettek 18-an, behatóan feldolgoztuk a tantervi anyagot, s ezen túlmenően fogalmazási és előadógyakorlatokat végeztünk és — ez órákat imával és énekkel kezdve és befejezve, — több német dalt tanultunk. (Váradí.)

A III—V. oszt.-ban az év elején jelentkezett: a III. oszt.-ból 6 tanuló, a IV. oszt.-ból 6 tanuló, az V. oszt.-ból 5 tanuló, összesen 17 tanuló.

Visszalépett az év folyamán 1, maradtak összesen 16-an.

Heti (közös) 2 órán állatmeséket olvastak a tanulók, amely mesék szó- és írásbeli gyakorlatoknak is anyagot szolgáltatottak. Ismereteik megszilárdítására szolgált a nyelvtan, amelyből a lefolyó évben a bővített mondatról szóló részt tanulták teljesen gyakorlati alapon és természetesen német nyelven.

A tanítók általában komoly igyekezetet tanusítottak a tárgy iránt s főleg a gyakorlati nyelvkészség tekintetében vannak előnyben azokkal szemben, akik ezekre az órákra nem jártak. Csak kár, hogy otthoni nagy elfoglaltságukra való tekintettel gyakor-

lataikat a legminimálisabb mértékre kellett leszorítani, pedig élő nyelv tanulásánál a gyakorlaton múlik minden.

Az eredmény azonban a körülményekhez képest egészben véve kielégítő. (Horvay.)

A fakultatív zene s az egyházi ének. Az elmúlt iskolai év elején a tanári testület 25 növendéknek adott engedélyt második hangszer tanulására, 45-nek pedig az egyházi ének és zene tanfolyamára. Tanulmányi s egyéb okokból történő kimaradások folytán a fakultatív zenét tanulók létszáma az év végén 21-re, az egyházi éneket tanulók száma 38-ra apadt.

A fakultatív hegedűt s a protestáns egyházi éneket Horvay Ede igazgató, a fakultatív zongorát s a katolikus egyházi éneket Kishonti Barna tanár tanította. A résztvevő növendékek általában komolyan dolgoztak s egyesek szép zenei fejlődésről tettek tanúságot. Ennek első sorban maguk veszik hasznát, de ezek a tanfolyamok lényegesen hozzájárultak ahhoz is, hogy növendékeink az intézeti ünnepélyeken s az istentiszteleteken sok és sikeres zenei számmal szerepelhettek.

A képesítő vizsgálatok végén lefolyt kántori képesítő vizsgálaton 11 jelölt nyert képesítést a kath. egyházi énekekre és zenére.

A fakultatív és egyházi zenét tanulók az elmúlt évben díjakat fizettek ezekért a tanfolyamokért (havi 1, ill. 2 arany koronát). Az év folyamán befolyt 1.374,96 P, melyből két iskolai harmóniumot és 64 alapvető zenei művet vásároltunk a fakultatív zenei könyvtár és szertár számára. Ezeket a hangszereket és zeneműveket első sorban a tanfolyamokon résztvevők használják.

A *természettudományi gyakorlatok* két célt szolgálnak: Egyfelől a megtanulandó anyag megértését, ami az iskolai kísérletek megismétlésével és külön feladatok megoldásával biztosítható, másfelől a tanítói hivatásra való előkészítést, ami a népiskolai kísérleteknek egyszerű, lehetőleg maguk készítette eszközökkel való végzését célozza. A természettudományi gyakorlatokat valamennyi osztályban megosztva, csoportban végzik.

Nagy gondot fordítottunk a *pedagógiai gyakorlatok* keretében a gyermektanulmányra is. Meggyőződünk arról, hogy az elméletnél többet ér a népiskolai osztályokban végzett gyakorlat. Az ötödévesekkel a következő gyakorlatokat végeztük:

1. A látás vizsgálata.
2. A hallás vizsgálata.
3. A fontosabb testmérések vétele.
4. Általános egészségügyi vizsgálat.
5. Fogak vizsgálata.
6. Személyi lap összeállítása.
7. Szó- és képzetkincs vizsgálata.
8. Meghatározás és analógiai vizsgálatok.
9. Három szó módszere.
10. Fogalom-rendezés.
11. Kritikai képesség vizsgálata.
12. Intelligencia vizsgálat.
13. Erkölcsi viselet vizsgálata.
14. Didaktikai vizsgálatok.

A gyűjtött adatokat fel is dolgoztuk, miközben a tanulók megismerkedtek a fontosabb feldolgozási módszerekkel is.

Legtöbb időt fordítottunk természetesen a *nevelési és tanítási gyakorlatokra*.

Ennek szolgálatában állott a hatosztályú kéttagozatú (I.—IV. o. és III.—VI. o.) gyakorló-iskola. Továbbképző-iskola és ifjúsági egyesület most nincs.

A gyakorlati kiképzést az utasítás szerint bonyolítottuk le. A IV. és V. osztály növendékei névsor szerint naponként váltakozva látogatták a gyakorló iskolát és tapasztalataikról naplót vezettek.

A IV. és V. osztály tanulói számos mintatanítást szemléltek. A meghallgatott tanításokat lejegyezték és utólag írásban kidolgozták.

A IV. évesek előtt mintatanítást tartottak:

Drozdy Gyula: Olvasás és írásból 8, beszéd és értelem gyakorlatokból 4, számtanból 4, énekből 2, testgyakorlásból 2 = 20.

Az V. évesek előtt mintatanítást tartottak:

Vadász Zoltán a népiskola összes tárgyaiból	15.
Drozdy Gyula	8.
Quint József a magyar nyelv köréből	2.
Németh Sándor	2.
Frank Antal dr. a történelemből	1.
Mesterházy Jenő	1.
Tscheik Ernő a rajzból	2.
Nagy Ferenc a testgyakorlásból	1.

Kishonti Barna 2 demonstrációt tartott az énektanítás köréből.

Jaloveczky Péter 1 demonstrációt a természetrajz gazdaságtan köréből.

A IV. évesek tanítási gyakorlatait Váradi J. és Vadász Z. tanárok vezették. Olvasás írásból 13, beszéd és értelemgyakorlatból 13, számtanból 16, énekből 7, testgyakorlásból 5, összesen 44 tanítást tartottak. Minden negyedéves legalább kétszer tanított.

Az V. évesek tanítási gyakorlatait két csoportban Quint József és Frank Antal dr., Drozdy Gyula és Vadász Zoltán tanárok vezették. A beszéd és értelem gyakorlatból 18, az olvasmány tárgyalásból 19, írás-olvasásból 3, fogalmazásból 17, nyelvtanból 14, számtanból 25, mértanból 12, földrajzból 20, történelemből 14, alkotmánytanból 10, fizikából 16, természetrajzból és gazdaságtanból 23, egészségstanból 6, rajzból 11, énekből 18, kézimunkából 14, testgyakorlásból 17: összesen 257 tanítást tartottak. Minden növendék legalább tízszer tanított.

Ezen kívül tanítottak az ötödévesek még olyankor is, amikor a gyakorló iskolai tanító előkészítésen vagy bírálaton volt elfoglalva.

A gyakorlati tanításban arra törekszünk, hogy a jelöltek megtanulják a megfelelő anyag kiválasztását, a kiválasztott anyagoknak megfelelő megindítást, a megértéshez szükséges eljárást és a segéd-eszközök használatát, a tanítás formális felépítését, világos tervezet készítését és végül mindezekben felül a gyermekekkel való közvetlen és természetes érintkezést.

Ha az utolsó fokot nem is érjük el mindenkivel, bizalommal bocsájtsuk ki tanítványainkat az iskolába.

b) Dolgozatok.

A magyar nyelvi írásbeli dolgozatok tételei.

I. osztály.

Iskolai dolgozatok. 1. Meggondoltan cselekedjél! 2. Gyula Márton története. 3. Hogyan élünk az internátusban? 4. Mit csinálhatnak most otthon? 5. Életemnek melyik eseményére emlékszem legjobban? 6. A mi lakóházunk. 7. Esik a hó. 8. A két veréb. 9. Legkedvesebb barátom külseje. 10. Melyik napszakot szeretem legjobban? 11. Óráküzben. 12. Hogyan kerültem az iskolába? (Elbeszéli egy zsemlye.) 13. A mi udvarunk. 14. A pápai követ látogatása intézetünkben. (Levél.) 15. Elbeszélést írok a következő szavak alapján: Jancsi... iskola... patak... zsupsz!... Peti... ugrik... édesanya... 16. A kubikos ló. 17. Szabadon választott tétel.

Házi dolgozatok. 1. Első napom a tanítóképző-intézetben. 2. Kirándulás a János-hegyre. 3. A mi családunk. 4. Búcsú vagy vásár leírása. 5. A harmatcsepp meséje. 6. Séta a Dunaparton. 7. Megkondult az estéli harangszó... 8. Nagypénteken... vagy Húsvéthétfőn... 9. Májusban.

II. osztály.

Iskolai dolgozatok. 1. Vénasszonyok nyara. 2. A bazalt meséje. (Elbeszéli egy kis útszéli kődarab.) 3. Az én első tanítóm. 4. Pista szekundát fog. 5. A falu v. város valamely jellegzetes alakja. (A rendőr, a házaló, a falu bolondja, a csósz stb. szabad választás szerint.) 6. A mi piacunk. 7. A fenyőfa álma. 8. A falusi ember Budapesten. 9. A tanuló lakóhelyének valamely nevezetessége (műemlék, épület, természeti ritkaság stb. leírása.) 10. Hogyan öltözködnek nálunk? 11. Látogatás a Múcsarnokban. 12. Jelenet az állatok életéből. 13. Üdvözlő beszéd. 14. Üzenet a gólyának. 15. Az én nótám. 16—20. Közéleti fogalmazványok.

Házi dolgozatok. 1. Csak most kezdem ismerni szülőföldemet. 2. Petőfi „Az Alföld” c. költeményének szóképei. 3. Nagypó mesél. (Keretes elbeszélés.) 4. Az én osztálytársaim. 5. „Szívet cseréljen az, aki hazát cserél!” (Tompai.) 6. Családunk multja. 7. Bírálat N. N. osztálytársam „Családunk multja” c. dolgozatáról. 8. Feltámadás. (Elmélkedés a temetőben.) 9. Szabadon választott tétel.

III. osztály.

1. A Normafánál. (Mese egy filmjelenethez.) Iskolai dolgozat. 2. Őszi hangulat. (Költőink az ősziről.) Házi dolg. 3. Szeptember végén. (Petőfi költeményének szépségei.) Iskolai dolg. 4. Gondolatok Vörösmarty szobra előtt. (Más bpesti szobor is választható.) Házi dolg. 5. Szülőföldem ismert népdalai és népmeséi. Iskolai dolg. 6. Petőfi jellemrajza. (Ismert költ. alapján.) Házi dolg. 7. „A szigeti veszedelem” egyik hőséneke jellemzése. Iskolai dolgozat. 8. Rögtönzött szónoki beszéd. Iskolai dolg. 9. A hazafias szellem költészetünkben.

IV. osztály.

Iskolai dolgozatok. 1. Látogatás a kézműipari kiállításon. 2. „Addig hajlítsd a fát, míg fiatal!” 3. Minő nyelvjárási sajátosságokat figyeltem meg tanuló társaim beszédében? 4. A Sváb-hegyen.

Házi dolgozatok. 1. Az én örökségem. (Testi, lelki sajátosságok.) 2. Első látogatásom a gyakorlóiskolában. 3. Mi joga ragaszkodunk ezeréves határainkhoz? 4. Alkalmi beszéd. 5. Zrínyi és Gyöngyösi.

V. osztály.

Iskolai dolgozatok. 1. Még nyílnak a virágok... 2. Melyik magyar regény tetszik nekem legjobban? 3. A magyar líra forrásai. 4. Valamelyik népdal elemzése.

Házi dolgozatok. 1. „A bánkódó férj” és a „Szép asszony.” 2. Emlékbeszéd a hősi halottak emléke előtt. 3. A környezet tanulmányozásának fontossága. 4. Milyennek képzelem jövőd iskolámat? 5. Visszapillantás a tanítóképzőben eltöltött éveimre.

A német nyelvi dolgozatok tételei.

I. osztály.

1. Die Schule. (Diktálás). 2. Der Spielplatz. (Emlékezetből). 3. Wind und Sonne. (Emlékezetből) 4. Die Familie. (Közös fogalmazás). 5. Unser Schulgarten. (Közös fogalmazás). 6. Meine Tagesordnung. (Önálló fogalmazás). 7. Der Frühling. (Emlékezetből). 8. Sprichwörter. (Emlékezetből). 9. Unser Ausflug. (Önálló fogalmazás).

II. osztály.

Ein Brief aus der Schule. (Közös fogalm.) Stefis neues Heim. (Közös fogalm.) „Der Faule”. (Emlékezetből). Die Ankunft des neuen Lehrers. (Közös fogalm.) Meine Weihnachten. (Önálló fogalm.) Mein Heimatsort. (Közös fogalm.) Meister Hämmerlein. (Közös fogalm.) Der kluge Landmann und sein Pferd. (Emlékezetből). Die erwachende Natur. (Önálló fogalmazás).

III. osztály.

Verkehrsmittel meines Geburtsortes (önálló fogalm.) Nutzen des Verkehrs (közös fogalm.) Budapest (emlékezetből). Ungarn (közös fogalm.) Die Donau (közös fogalm.) Die Schatzgräber (emlékezetből). Goethe's Leben (közös fogalm.) Goethe—Lieder (emlékezetből). Erlkönig (tart. közös fogalmazás).

IV. osztály.

Des Knaben Berglied (emlékezetből). Die Kapelle (tart. közös fogalm.) Einkehr (emlékez.) Uhland (közös fogalm.) Heine Lieder (emlékez.) Heine (közös fogalm.) Die Wallfahrt nach Kewlaar (tart. önálló). Die Grenadiere (emlék.) Lenau (közös fogalm.)

V. osztály.

Goethe's Werke (önálló fogalm.) Die Quellen zu Hermann u. Dor. (közös fogalm.) I. Gesang von Hermann u. Dor. (tart. közös fogalm.) II. Gesang von Hermann u. Dor. (tart. közös fogalm.) Die gute alte Zeit nach d. III. Ges. von Hermann u. Dor. (közös fog.) Die Charaktere in Hermann u. Dor. (közös fogalm.) Einrichtung der Schulen v. Comenius. (önálló fogalm.) Wie wurde Heinrich eigensinnig? (Salzmann fordítás).

Mennyiségtani dolgozatok.

A havi iskolai dolgozatok anyaga a tanmenettel kapcsolatban osztályonként a következő volt:

Az I. osztályban algebrai alapszabványok, a közönséges szám-tan gyakorlati és időszzerű alkalmazásai és mértani alapszabványok, alapszabványok.

A II. osztályban a gyökvonásra, logaritmusra, negatív hatvány-kitevőkre vonatkozó példák, másodfokú függvények, egyenletek, mértani szerkesztési, számítási feladatok, bizonyítások az össze-illőség, területszámítás, körszámítás köréből.

A III. osztályban kereskedelmi szám-tan és arányossági geo-metriai feladatok, Pythagoras tétele.

A IV. osztályban szám-tani, mértani sorok, politikai szám-tan, felület és köbtartalom számítások.

Az V. osztályban az alsó évfolyamok anyagának példái, a népiskolai mennyiségtan-tanítás módszerére vonatkozó felada-tok, tételek.

Mind az öt osztályban óráról-órára ismétlő és az új anyagot begyakorló feladatokat készítettek a növendékek otthon.

c) Kirándulás.

A tanítás szolgálatában állottak a következő *kirándulások*: Széchenyi hegy (a szabadban való tanítással és madarak és fák napjával), Sashegy, Farkasvölgy (természetrajzi kirándulások), Tenyészállat kiállítás, Árumintavásár, Mezőgazdasági múzeum, Mű-csarnok, Nemzeti múzeum (állattár, tanügyi kiállítás), Séchenyi múzeum, Történelmi arcképcsarnok, Országos levéltár, Gyógype-dagógiai nevelőintézet, Vakok intézete, Hidegkút (iskolák), Buda-pest belsőterületi és kültelki iskola és kisdudóv, Tőzsde, Tanszer-gyár, Zenekari és orgonahangversenyek, Eötvös alap Eötvös ünne-pélye, Tanítószövetség Pestalozzi ünnepélye, Pedagógiai Társaság felolvasó ülése, Vakok kiállítása, Nemzeti szalon svéd reprezen-tatív kiállítása. Székesfővárosi zenekar Beethoven ünnepélye. Nyolc filmelőadás.

d) A tanügyi kiállítás.

A pünkösdi tanügyi kiállítás tanító- és óvónőképzői részét az in-tézet igazgatója szervezte és néhány kartárs támogatásával rendezte.

Az intézet a következőket állította ki:

I. *Általános grafikonok*, összeállította az igazgató, rajzolták a növendékek.

1. A tanítóképzők óratervének változása 1869—1927-ig.
2. A tanítóképzőkben az egyes tárgyakra szánt idő változása 1869—1927. az összes óraszámra vonatkoztatva.
3. A tanítóképesítő vizsgálat megváltozása a legujabb képesítő vizsgálati szabályzat kiadásával. (Azelőtt négy vizsgálat 25 tárgyból, ma egy vizsgálat 10 tárgyból).
4. A gyakorlati kiképzés kedvező emelkedése. Régen hétszer tanított egy jelölt, az idén tizenháromszor tanított.
5. A régi és új népiskolai tanterv összehasonlítása. Az új *tudatosabb*, mert van célkitűzése; *egészségesebb*, mert kevesebb az óraszám (162—152), *egyszerűbb*, mert kevesebb a tantárgy (14—10); *nagyobb gondot fordít az alaki képzésre és a nevelésre*, az észfejlesztő és lélekművelő tárgyak aránya megnövekedett az ismeretnyújtókkal szemben, az ügyesítő és gyakorlati tárgyak megmaradtak; *megvalósítható*, mert külön kijelöli az osztatlan iskola anyagát; *könnyebb és érdekesebb*, mert a tanítás célját és a gyermekét méltatja figyelemre; *jobban megfelel a gyermeknek*, mert a valóságból indul ki és nem kíván teljes elvonást; végül *harmonikus*, mert a lélek mindenirányú működését és a testet foglalkoztatja.
6. A népiskola tantervének változása 1877—1925-ig.
7. Nem magyar tannyelvű iskolákra képesítő tanítóképzőintézetek térképe.

II. Képek az intézet életéből.

1. Egy sorozat vázlatrajz, melyeken Sznopek Zoltán ötödéves az intézet épületét, a zenekar-, az énekkar próbáját, a szabadban való rajzórát, testgyakorlást az udvaron, gazdaságtant a kertben, slöjddőt, biológiai gyakorlatot, fizikai gyakorlatot, gyakorlati tanítást, számtanórát és a posta megérkezését minden fényképnél beszédesebben tüntet fel.
2. Ötévi statisztikából összeállította Kishonti Barna tanár a bukások arányát (bentlakók 13·44%, bejárók 37·83%), amit Sznopek Z. szellemesen illusztrált.
3. Az internátus napirendje.
4. Egy osztály származási térképe a lakóhelyek feltüntetésével plakátszerű kivitelben.
5. Az intézet ötévi kirándulásainak feltüntetése térképen.
6. Részletek (6 fénykép) a mátrai kirándulásról felvett filmről nagyítva (felvette Németh Sándor tanár).
7. Ünnepeink jegyzéke.

III. Az egyes tanítási tárgyak köréből vett példák:

1. Neveléstudomány.
 - a) Az önnevelés főbb elvei növendék-dolgozatok alapján (Dr. Frank Antal),
 - b) Gyermektanulmányi vizsgálatok (Quint),
 - c) Tanítási tervezetek.
2. Magyar nyelv és irodalom (Németh Sándor),
 - a) Irodalmi feladatok rajzban (Sznopek Z.),

Ki énekelte meg? (Petőfi: A csárda romjai),
A ballada (A magyar ballada története képekben).

Melyik költőnk költeményei ezek: (Szép Ilonka, Két szomszédvár, Élő szobor, Liszt Ferenchez, A szegény asszony könyve, Petike: rajzokban),

A Családi kör jelenetei rajzokban.

b) A magyar dolgozatok száma azonos óraszám mellett 49-ről 79-re emelkedett.

Magyar dolgozatok tételei az I.—V. osztályban.

Regény-olvasmányaim a tanítóképzőben (Faragó V. éves),

Mit tudok könyvnélkül? (Széchenyi V. éves),

c) Magyar dolgozatok,

d) Érdemkönyv (Egy osztály minden dolgozatából a legjobb öt éven át összegyűjtve),

e) Szólaszgyűjtemény,

3. Német nyelv (Horvay Ede c. igazg.). Dolgozatok.

4. Földrajz (Mesterházy Jenő, tanár),

Eredménytárak és vázlatfüzetek.

Városok kimutatása.

5. Természettudomány (Jaloveczky Péter és Éber Rezső tanárok).

Az I. éves ásványgyűjteménye. — A II. éves növénygyűjteménye. — A III. éves állatgyűjteménye. — Az I. éves saját készítményű kémiai eszközei. — A IV. éves technológiai készítményei. — A IV. évesek fizikai gyakorlatai házilag készített eszközökkel. — Eredménytára.

6. Gazdaságtan (Snasel Ferenc c. igazgató).

Az intézet kertjének alaprajza. — A kert üzemterve. — Búza és bab csíráztatása (Fejlődési sorozat). — Nemesítések táblára erősítve. — Állattenyésztésünk régen és ma. — Virágkertészetünk fejlődése. — Iszapoltás. — Az intézet talajrétegei.

7. Rajz (Tscheik Ernő tanár),

a) A rajztanár tanmenete (3 kép),

b) A tanmenetszerű rajzok egyes típusai (14 kép),

c) Sznopek Zoltán rajzaiból (2 kép),

d) A három legjobb rajzoló rajzai minden osztályból,

e) Egy feladat az osztály minden tanulójának rajzaiban,

f) Egy tanuló népiskolai rajztanmenete,

g) Táblai rajzok.

8. Szépirás (Tscheik),

A díszírás menete szemelvényekkel.

9. Kézimunka (Tscheik)

Szemelvények a tanulók papir, karton, agyag és famunkáiból.

10. Ének és zene (Kishonti Barna tanár),

Dal és technikai gyakorlat gyűjtemény.

11. Testgyakorlás (Nagy Ferenc tanár),

Az atlétikai eredmények osztályátlag és maximum.

e) Az 126/27. évi eredmény.

Tárgy	I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	V. o.	Átlag
Magaviselet	1:10	1:57	1:44	1:42	1:06	1:31
Szorgalom	2:18	2:37	2:17	2:26	1:76	2:14
Előmenetel	2:07	2:26	2:01	2:14	1:90	2:09
Hit- és erkölcs.	1:17	1:40	1:37	1:57	1:18	1:33
Neveléstudomány	—	2:55	1:79	1:57	1:95	1:96
Tanítási gyakorlat	—	—	—	1:90	1:68	1:79
Magyar nyelv	2:47	2:55	2:34	2:63	2:24	2:43
Német nyelv	2:35	2:45	2:68	2:63	2:54	2:53
Történelem, alkotmánytan	2:43	2:55	2:62	2:63	2:15	2:49
Földrajz	2:22	2:37	2:34	2:57	—	2:12
Mennyiségtan	2:56	2:55	2:58	2:47	2:38	2:50
Természetrajz, kémia	2:53	2:22	2:13	2:21	—	2:27
Természetan	—	—	2:37	2:31	—	2:34
Egészségtan	—	—	—	—	2	2
Gazdaságtan	2:51	2:75	2:51	2:42	1:95	2:42
Rajz	2:02	2:37	2:13	2:05	2:30	2:17
Szépírá	1:96	—	—	—	—	1:96
Ének	2:13	2:37	2:24	2:21	2:04	2:19
Zene	2:32	2:37	2:20	2:17	2:07	2:22
Kézimunka	1:17	2:20	1:41	—	—	1:59
Testgyakorlás	1:78	1:50	1:44	1:47	1:19	1:47
Írásbeli külalak	2:38	2:37	2:10	2:15	1:92	2:18

Az I. o.-ban 37 tanuló közül 7 javíthat, 2 ismét.

A II. o.-ban 40 tanuló közül 7 javíthat, 2 ismét, 1 nem ismételtet többé.

A III. o.-ban 29 tanuló közül 1 javíthat, 1 ismét.

A IV. o.-ban 19 tanuló közül 6 javíthat.

Az V. o.-ban mind a 26 tanuló sikerrel vizsgázott.

Az intézetben 151 tanuló közül 21 javíthat, 5 ismételtet és 1 többé nem ismételtet.

IV. Tanítóképesítés.

Az év folyamán decemberben és júniusban tartottunk képesítő vizsgálatot. Oklevelet nyert a következő 29 jelölt:

1926. decemberében:

1. Besse Gyula 1907. VII. 11. Pozba (Bars vm) ev. ref.
2. Hibacsek Kálmán 1897. IX. 19. Balatonendréd (Somogyvm) r. kath.
3. Provaznik Tivadar 1901. V. 19. Szenice (Nyitra vm) r. kath.
4. Riener Rezső 1907. X. 1. Budapest r. kath.
5. Regiusz Lajos (honosító) 1902. VI. 11. Marosujvár (A.-Fehér) ev. ref.

1927. júniusában:

- 6.³ Abel András 1907. V. 8. Tárnok (Fejér vm) r. kath.
7. Balogh Imre 1908. III. 6. Cegléd ev. ref.
8. Balogh Mihály 1903. IX. 23. Kispest r. kath.
9. ¹Bertha Vincze 1908. IV. 27. Nemeskeresztúr (Vas vm) r. kath.
10. ¹Csutorás Lajos 1906. V. 3. Szentbalázs (Somogy vm) r. kath.
11. Dornbach József 1907. VIII. 11. Kompolt (Heves vm) r. kath.
12. Faragó Tivadar 1906. II. 26. Budapest ev. ref.
13. Farkas János 1897. V. 19. Erselénd (Bihar vm) g. kath.
14. Gömöri Jenő 1906. V. 26. Gyömrő r. kath.
15. Györe László 1907. X. 2. Szentendre r. kath.
16. ¹Hosszú Lajos 1907. XII. 25. Kisbarapáti (Somogy vm) r. kath.
17. Hubacs Jenő 1906. VIII. 27. Balassagyarmat (Nógrád) r. kath.
18. ¹Illés Ferenc 1906. I. 29. Nagyberény (Somogy) r. kath.
- 19.¹²Kiss Andor 1905. I. 16. Felsőnyék (Tolna) r. kath.
20. Krasznai András 1906. I. 22. Jobbágyi (Nógrád vm) r. kath.
21. ¹Mosonyi László 1906. V. 25. Patak (Nógrád vm) r. kath.
22. ¹Steffler Géza 1908. I. 26. Kéthely (Somogy vm) r. kath.
- 23.¹³Szeidl József 1906. IV. 27. Pécs (Baranya vm) r. kath.
24. Széchenyi Sándor 1907. II. 11. Moravicza (Temes) r. kath.
25. Szilágyi László 1905. I. 25. Budapest r. kath.
26. Szinnai János 1906. IV. 16. Nógrádmárcal r. kath.
27. ¹Sznopek Emil 1907. VI. 9. Szentlőrinc (Baranya) r. kath.
28. ¹Sznopek Zoltán 1907. VI. 9. Szentlőrinc (Baranya) r. kath.
29. Weiser Imre 1909. II. 4. Dévaványa (Szolnok vm) r. kath.

Csak egyházi énekből és zenéből szerzett képesítést:

Kállai Sándor 1904. X. 22. Budapest r. kath.

A rendes évvégi írásbeli képesítő vizsgálat tételei:

Neveléstudományból: Pedagógiai programom.

Magyar nyelvből: A ballada a magyar irodalomban.

Mennyiségtanból:

1. Valaki 25 tanuló számára bizonyos összeget adott olyképen való felosztásra, hogy legtöbbet a legjobb tanuló kapjon,

¹) Egyházi énekből és zenéből is vizsgálatot tettek.

²) Németnyelvű.

³) Tótnyelvű iskolákra is képesítést szereztek.

az utána következő valamivel kevesebbet, a következő éppen annyi-
val kevesebbet s. i. t. a harmadik és tizennegyedik együttvéve
64 P-t, a hetedik és az utolsó 40 P-t kapott. Mennyit kapott a
legjobb és a legrosszabb tanuló és mennyit kaptak együttvéve?

2. Valaki 50 gyermek részére árvaházat akar alapítani. A
tervek szerint építési és berendezési költségre 52.500 P kell. Egy
árva évi ellátása 650 P, a személyzet évi költsége 5560 P. Mennyit
kell az alapítónak évenként elhelyeznie, hogy mához 15 évre a
szükséges összeg rendelkezésre álljon? (5%)

3. Hány mm. átmérőjűnek készíttessük azt a literest, mely
kétszer olyan magas legyen, mint széles?

4. Egy 76.5 m hosszú és 49.6 m széles földtáblát műtrá-
gyával akarunk behinteni, hogy átlag $\frac{1}{2}$ mm vastagon legyen
mindentűt. Hány P áru műtrágya kell, ha 1q 12 P kerül és a
műtrágya fajsúlya $1.9 \frac{\text{dm}^3}{\text{kg}}$

Német nyelvből: Kiss Andor: Der Storch.

Hollós István: Das Salz.

Petrusek Otto: Die Kartoffel.

Szeidl József: Budapest.

Tót nyelvből: Ábel András: Sluha a sudca.

A képesítő vizsgálat elnöke decemberben *Zelenka Frigyes dr.*
kir. tanfelügyelő, júniusban *Nagy Zsigmond dr.* min. o. tanácsos volt.

Az egyházak részéről *Krywald Ottó c.* prépost, érseki főbiztos
és *Koudela Géza dr.* a Szent Imre Kollegium prefektusa, *Szabó Imre*
ref. lelkész és *Gaudi László* ág. ev. hitoktatási felügyelő voltak
kiküldve a hittan-, egyházi ének- és zenevizsgálatra.

V. Gyakorlóiskola.

Gyakorlóiskolánk részben osztott két tanerős elemi népiskola. Az egyik tagozatban az I.—IV. osztály, a másikban az III.—VI. osztály tanult. Ezzel a megosztással elértük azt, hogy az V. évfolyam két csoportra osztott gyakorlati kiképzésénél két III. és IV. osztály áll rendelkezésünkre.

A tanítás az új tanterv szerint készült és jóváhagyott részletes tanmenet szerint történt s most, hogy a tanév folyamán semmi gátló körülmény sem merült fel, a tantervi anyagot fel is dolgoztuk.

A tanulók magaviselete, szorgalma és tanulmányi előmenetele kifogástalan volt. Habár szórványosan fordultak is elő megbetegedések, a gyermekek egészségi állapota kielégítő volt.

Gyakorlóiskolánk munkája iránt úgy a fővárosi, mint a vidéki tanítók állandóan érdeklődtek s a tanév folyamán többen a tanításokat is meghallgatták.

A gyakorlóiskolai tanulók névsora.

I. osztály.

Benedek Miklós, Campen Brúnó, Eggenberger Csépai Márta, Farkas Klára, Horváth József, Imre Sándor, Jauernik Viktor (kimaradt), Kertész Éva, Maier Mercédes, Németh Sándor, Novakovszky Edit, Petrik Zoltán, Remethey Fülepp Judit, Rosconi Hedvig.

II. osztály.

Basch Erzsébet, Fischhof Klára, Frank Erzsébet, Gomperz László, Gruber István, Halász Béla, Juhász Adorján (kimaradt), Karácsonyi Alajos, Kiss Valéria, Kollmann Márton, Richter Magda, Ruszkó Aurél, Roráriusz Zoltán, Szabó Klára, Szomor Ilonka, Ujlaky Endre, Varga Vencel.

III. osztály.

Braun György, Bródy Éva, Gerő Béla, Gruber Margit, Gyurmán Zsuzsi, Halász Juci, Hübner Arisztid, Kertész Ferenc, Kosszey Irén, Lengyel Balázs, Lengyel Piroska, Mlinkó Klára, Németh Sárika, Oláh Klári, Rappensberger Zoltán, Singer Nusi, Soós Magda, Schumy László, Varju Ilonka, Várjon András, Zetl Gusztáv.

IV. osztály.

Aczél Zsuzska, Betsey Lajos, Csörgey László, Eichinger Alfréd, Fehér László, Freyer Röné, Gyermek Klári, Kacsoh János, Nesselfeld Margit, Petrik Ákos, Rigó László, Schneider Lajos, Várjon Ilonka, Zsák Zoltán.

V. osztály.

Egri József, Heyda János, Neukum Antal, Pintér Imre, Stidi József, Szendrey Vilmos, Wurcz János.

VI. osztály.

Balogh Ferenc, Knurovsky János, Pischkittel Károly, Schumy Miklós, Strébl István, Szukop Lajos, Téglás Mihály, Varjú Jenő.

Statisztikai adatok:

A tanulók létszáma:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Összesen
Beiratkozott — — — —	14	17	21	14	7	8	81
Kimaradt — — — —	1	1	—	—	—	—	2
Év végén volt — — — —	13	16	21	14	7	8	79

Nem szerint:

Fiú — — — — —	6	9	9	10	7	8	49
Leány — — — — —	7	7	12	4	—	—	30
Összesen — — — — —	13	16	21	14	7	8	79

Vallás szerint:

Római katolikus — — — —	9	13	13	10	6	6	57
Református — — — — —	2	2	5	1	1	1	12
Ág. ev. — — — — —	2	—	1	3	—	1	7
Izraelita — — — — —	—	1	2	—	—	—	3
Összesen — — — — —	13	16	21	14	7	8	79

Anyanyelv szerint:

Magyar — — — — —	14	16	21	14	7	8	79
------------------	----	----	----	----	---	---	----

A szülők polgári állása szerint:

Tisztviselő — — — — —	11	9	13	9	1	—	43
Katona — — — — —	1	1	2	2	—	—	6
Iparos, kereskedő — — — —	—	6	4	1	3	4	18
Más — — — — —	1	—	2	2	3	4	12
Összesen — — — — —	13	16	21	14	7	8	79

Előmenetel szerint:

Kitünő-rendű — — — —	7	9	13	11	—	—	
Jeles „ — — — —	5	6	6	3	—	1	
Jó „ — — — —	1	1	1	—	3	4	
Elégséges-rendű — — — —	—	—	—	—	3	2	
Egy tárgyból elégtelen — — — —	—	—	1	—	—	—	
Több tárgyból elégtelen — — — —	—	—	—	—	1	1	

Magaviselet szerint:

Dicséretes — — — — —	13	15	20	14	5	6	
Jó — — — — —	—	1	1	—	2	—	
Tűrhető — — — — —	—	—	—	—	—	2	

Szorgalom szerint:

Dicséretes — — — — —	13	16	18	14	—	—	
Változó — — — — —	—	—	3	—	7	6	
Hanyag — — — — —	—	—	—	—	—	2	

VI. Továbbképző tanfolyam.

A V. K. M. 38.554/1927—XIII. számú rendeletével óvónők részére testnevelési tanfolyamot szervezett. A tanfolyam vezetésével Quint József igazgatót bízta meg. A tanfolyam előadói a következők:

1. Quint József: Pedagógia 10 órában.
2. Szukováthy Imre dr.: Egészségtan 6 órában.
3. Kmetykó János: Játékos torna 14 órában.
4. Doby Ida: Játékos svéd torna 16 órában.
5. Papp Mária: Dalos játékok 10 órában.

Az órák délelőttönként 7—11-ig és minden második délután 5—7-ig voltak beosztva.

A tanfolyam hallgatói a következők voltak: Alacker M. Richarda, Sopron, Bernátsky Rózsi, Hódmezővásárhely, Bíróné Farkas Mária, Lajosmizse, Bóna M. Rozália, Ercsi, Borics M. Chrisanthea, Dunakeszi, Csoma Jolán, Ggöngyös, Dragonits Annus, Budakeszi, Eöri M. Lidia, Lövé, Faragó Erzsébet, Nagykőrös, Foris Gizella, Bátaszék, Gäwert Henriette, Maglód, Gasparovszky M. Etelka, Németkér, Gönczöl M. Mainrade, Csorna, Hábel Jolán, Szeged, Hornyák Olga, Miskolcz, Horváth Marianne, Pécs, Hoscielawsky Borbála, Gyömrő, Kabdebó Olga, Vecsés, Knöbl Mária, Battonya, Koren M. Syra, Sopron, Locsmándy M. Karola, Csorna, Major Júlia, Sós-kút, Müller Klotild, Baja, Nagy Irén, Pilisvörösvár, Papé M. Presendata, Budapest, Pap Eliz, Mátészalka, Patócs M. Norberlina, Kalocsa, Pintér Mária, Kiskunfélegyháza, Rigler Júlia, Battonya, Sari Józsefné, Vecsés, Simonits Karola, Rácalmás, Szemlér Erzsébet, Hercégfalva, Takács Jolán, Békés, Tóth Margit, Apostag, Umathum M. Enzemia, Vác, Unghváry Béláné, Kispeszt, Uj Ilona, Kunszentmiklós, Weiss Ilona, Soroksár-péteri. Összesen 38.

A tanfolyamot meglátogatták: Demény Károly államtitkár a Testnevelési Tanács alelnöke, Damjanovich Lajos dr. min. titkár, az ügyosztály képviselője, Sztankó Béla főigazgató.

VII. Értesítés a következő iskolai évre.

A javítóvizsgálatok szeptember 9-én reggel 8 órakor kezdődnek.
Beiratkozás szeptember 12-én reggel 8 órakor. Az I. évesek szülőivel, vagy annak megbízottjával jelentkezzenek.

Fizetendő díjak.

Beiratási díj — — — 1.50 P	Önképzőköri díj — — 1.— P
Betegápolási díj — — 4— „	Butorhasználati díj — 4.— „
Kirándulási díj — — 1.50 „	Épület-fenntartási díj 20.— „
Kézimunka díj — — 4.— „	Fűtési díj — — — 7.— „
Értesítő díj — — — 3.— „	Segítőegyesületi díj — 3.— „
Tanárok háza — — 2.— „	Abstinens-egyesületi díj 0.50 „

A bentlakók közül a féldíjasok havi 8 (nyolc), az egészséj-fizetők havi 16 (tizenhat) P *köztartási díjat*, ezeken kívül valamennyi bentlakó, tehát a díjmentesek is, a természetbeni szolgáltatások megváltása címén havi 12 (tizenkettő) P *kézpénzváltásigot* fizetnek. A szeptember és október havi köztartási díj a beíráskor egyszerre, a többi részlet, valamint a kézpénzváltás minden hó 10-éig fizetendő be. A kintlakó ebédsegélyesek kézpénzváltás címén havi 7 (hét) P-t fizetnek be ugyancsak minden hó 10-éig. Valamennyi bentélkező *evőeszköz-díj* (edénykoptatás) címén a beíráskor 3 P-t fizet.

A bentlakók hozzanak magukkal legalább 2 rend ruhát, téli kabátot, 2 pár cipőt, 6 pár fehérneműt, 3 hálóinget, 4 törülközőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 2 ágylepedőt, 1 vánkost 2 huzattal, 1 téli takarót vagy dunyhát 2 huzattal, 1 hatszemélyes asztalterítőt, 2 asztalkendőt, 2 poharat, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét, 1 kis kéziseprőt, 100 g vattát, 1 orsó leucoplastot, 1 nagy fehér fejkendőt vagy háromszögű kendőt és cipőtisztító felszerelést. Minden fehérneműbe bejegyezendő (színes fonállal vagy kimoshatatlan tintával) a növendék vezeték- és keresztnéve. Az összes bentlakók kötelesek magukkal hozni 1 zománcozott mély tányért, 1 zománcozott kávéscsészét (3 deci), 1 evő kést, 1 evőkanalat, 1 villát, továbbá 1 szalmazsákot, melyet itt is meg lehet tölteni.

Felvétele véglegessé csak a szeptember 2-án megtartandó orvosi, színérzéki és zenei hallási vizsgálatok után válhatik. Fogazatát mindenki hozza rendbe és szemüvegről gondoskodjanak, akiknek kell. A zenei hallási vizsgálatokra köteles minden I. éves növendék 1—2 dalt megtanulni.

A zenéből egy hangszer, a hegedű vagy a zongora, illetőleg a harmónium tanulása kötelező. Aki második hangszert, egyházi éneket és zenét akar tanulni vagy német, illetőleg tót nyelvben akarja magát továbbképezni, hogy az V. év végén másajku népisiskolában való tanításra is szerezhessen képesítést, ezt az év elején írásban kell kérnie. A nyelvoktatás ingyenes, a zeneoktatásért havi 1 P, az egyházi ének és zeneoktatásért havi 2 P fizetendő hangszerre és hangjegyekre.

Az intézeti házi szabályok értelmében mindenki köteles az előírt tankönyveket és tanítási eszközöket legkésőbb szeptember hó 15-ig beszerezni. Senki könyveit el nem adhatja, mástól régi könyvet nem vásárolhat.

Tankönyvjegyzék.

1927—28.

I. osztály.

Dr. Aubermann: Iskolai biblia r. k. Bányai: Bibliaismertetés ref. Bereczky: A keresztyén egyház rövid története ág. ev. Sarudy: Magyar nyelvtan. Sarudy: Magyar stilisztika. Schuster-Novy: Német tankönyv I. Farkas: Egyetemes történet. Lévy: Földrajz tanítóképzők számára. Koch-Kovács: Kémia és ásványtan. Snasel-Wágner: Gazdaságtan. A magyar helyesírás szabályai. Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár. Kogutovicz: Atlasz a világtörténelem tanításához. Cholnoky J. és társai: Földrajzi iskolai atlasz II. Lévy: Számtani példatár. Lévy: Algebrai példatár. Lévy: Geometriai példatár. Kiss-Walter: Számtani példatár. Zoltai v. Chován: Zongora iskola I. Zoltai: Hegedű iskola I.

II. osztály.

Dr. Bakonyi: Keresztény katolikus hittan. r. kath. Bányai: Bibliaismeretek ref. Bereczky: Egyháztörténet. Quint: Test és egészség. Sarudy: Szerkesztéstan és retorika. Schuster-Novy: Német tankönyv II. Farkas: Egyetemes történet I. II. Farkas: Egyetemes földrajz (ha még kapható). Hézsér: Földrajz. (Idegen világrészek.) Hézsér: Földrajz. (Európa.) Karl-Varga: Az emberföldrajz elemei. Móczár: Növénytan. A magyar helyesírás szabályai. Kogutovicz: Atlasz a világtörténelem tanításához. Cholnoky J. és társai: Földrajzi isk. atlasz II. Lévy: Számtani példatár. Lévy: Algebrai példatár. Lévy: Geometriai példatár. Kiss-Walter: Számtani példatár II. Kovács: Orgona-iskola. Zoltai: Hegedű iskola I.

III. osztály.

Matuska: Erkölcsstan r. k. Révész: Kereszténység története ref. Bereczky: Az egyetemes keresztyén egyház története ev. Kornis: A pszichologia és logika elemei. Sarudy: Poetika. Schuster-Novy: Német tankönyv III. Farkas: Egyetemes történet II. Farkas: Magyarország földrajza (ha kapható). Hézsér: Magyarország gazdasági földrajza. Móczár: Állattan. Kovács: Fizika. A magyar helyesírás szabályai. Kogutovicz: Atlasz a világtörténelem tanításához. Cholnoky J. és társai: Földrajzi iskolai atlasz. Lévy: Számtani példatár. Lévy: Algebrai példatár. Lévy: Geometriai példatár. Kiss-Walter: Számtani példatár. Kovács: Orgona-iskola. Bloch: Hegedű iskola.

IV. osztály.

Dr. Aubermann: Kath. egyháztörténet r. k. Révész: A magyar protesztantizmus története ref. Bereczky: Az egyetemes keresztyén egyház története és a magyar ev. egyház története ev. Weszely:

Nevelés- és tanítástan. Weszely: Módszertan. Sarudy: A magyar nemzeti irodalom története. Szinnyei: A magyar nyelv. Schuster-Novy: Német tankönyv. Farkas: A Magyar nemzet történelme. Thirring G.: Budapest részletes kalauza. Koch-Kovács: Kémia ásványtan. Kovács. Fizika. Népiskolai tanterv 1925. A magyar helyesírás szabályai. Kogutovicz: Atlasz a magyar tört. tanításához. Bardócz-Erődi-Kogutovicz: Térkép Budapest Szföv. elemi iskolái részére. Lévy: Számtani példatár. Lévy: Algebrai példatár. Lévy: Geometria példatár. Kiss-Walter: Számtani példatár. Kovács: Orgona-iskola. Zöld: Népiskolai énekek harm. kísérettel. Bloch: Hegedű iskola III.

V. osztály.

Dr. Magdics: Hitelemzés tan r. k. Dr. Makkay: Kegyelemből hit által. ref. Dr. Szelény: Keresztyén világnézet ev. Molnár: Neveléstörténet. Guzsvenitz: A magyar népoktatásügy szervezete. Bánóczy-Weszely: A magyar nemzeti irodalom áttekintése. Goethe-Wéber: Hermann u. Dorothen. Schiller: Willhelm Tell. Balogh v. Csíky: Magyar alkotmánytan. Quint-Jaloveczky: Egészségtan. Tanfi-Barabás: Közgazdaságtan. Népiskolai tanterv 1925. A magyar helyesírás szabályai. Lévy: Számtani példatár. Lévy: Algebrai példatár. Lévy: Geometria példatár. Kiss-Walter: Számtani példatár. Kovács: Orgona-iskola. Zöld: Népiskolai énekek harmónium-kisérettel. Bloch: Hegedű iskola IV.

Gyakorló elemi iskola.

I. osztály.

Quint-Drozdy: Abc.

II. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv II.

III. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv III. Weszely: Magyar nyelvtan III. Kiss-Walter: Számtan III.

IV. osztály.

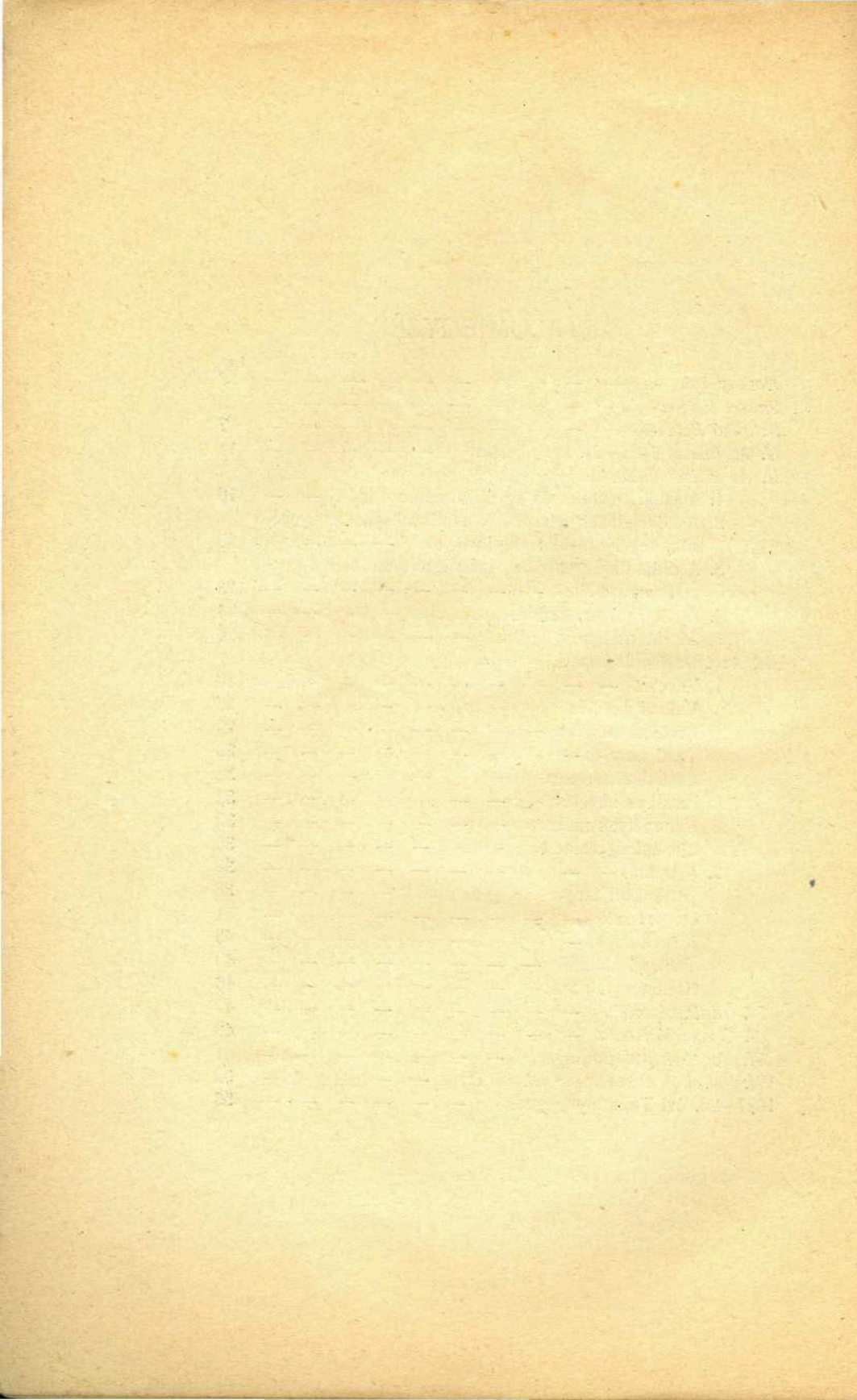
Quint-Drozdy: Olvasókönyv IV. Weszely: Magyar nyelvtan IV. Kiss-Walter: Számtan IV. Kiss-Nagy: Földrajz IV. Kogutovicz: Térképfüzet.

V.—VI. osztály.

Quint-Drozdy: Olvasókönyv V.—VI. Weszely: Magyar nyelvtan V.—VI. Kiss-Walter: Számtan V.—VI. Kiss-Nagy: Földrajz V.—VI. Dr. Novy: Állampolgári ismeretek. Jaloveczky-Móczár: Természetrajz. Éber: Vegytan és természettan. Kogutovicz: Térképfüzet V.—VI.

TARTALOMJEGYZÉK.

<i>Horvay Ede</i> — — — — —	Lap 3
<i>Snasel Ferenc</i> — — — — —	5
<i>Sztankó Béla</i> — — — — —	7
<i>I. Az intézet 1926—27. évi története</i> — — — — —	14
<i>II. Az intézet állapota :</i>	
1. A tanári testület és egyéb alkalmazottak — —	16
2. A növendékek névsora és statisztikája, elhelyezésük, segélyezésük ; alapítványok — — — —	20
3. A didaktikai gyakorlatokat végző tanítóképző-intézeti tanárjelöltek — — — — —	23
4. Épület, udvar, kert és felszerelés — — — —	24
5. Az internátus és köztartás — — — — —	26
<i>III. Az intézet működése :</i>	
1. Nevelés — — — — —	28
Vallási nevelés — — — — —	28
Erkölcsei nevelés — — — — —	29
Testi nevelés — — — — —	29
Esztetikai nevelés — — — — —	32
Hazafias nevelés — — — — —	32
Ünnepélyek műsora — — — — —	32
Ifjusági egyesületek — — — — —	36
2. A tanítás — — — — —	38
Gyakorlati tárgyak és gyakorlatok — — — —	38
Dolgozatok — — — — —	41
Kirándulások — — — — —	43
Tanügyi kiállítás — — — — —	43
Eredménytáblázat — — — — —	46
<i>IV. Tanítóképesítés</i> — — — — —	47
<i>V. Gyakorló iskola</i> — — — — —	49
<i>VI. Továbbképző tanfolyam</i> — — — — —	51
<i>VII. Értésítés a következő iskolai évre</i> — — — — —	52
<i>1927—28. évi Tankönyvjegyzék</i> — — — — —	53

A BUDAPESTI
M. KIR. ÁLLAMI ELEMI NÉPISKOLAI TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET
I. KERÜLET, FERY OSZKÁR-UTCA 40. SZÁM.
